

HPA

Bezoekadres
Stadhoudersplantsoen 12
2517 JL Den Haag

Postadres
Postbus 29 739
2502 LS Den Haag
T 070 - 370 87 08
F 070 - 370 84 44
E info@hpa.agro.nl
I www.hpa.nl

2009 Jaarverslag

■ Jaarverslag **2009**

Inhoudsopgave

Voorwoord 5

Organisatie 7

Missie en Taken	7
Code Goed Bestuur	7
Bedrijfsvoering	8
Aanbesteding	8
Personele unies	8
Toezicht	9
Intern toezicht	9
Duurzaamheid	9
Personeel en Organisatie	10
Cijfers	11
Ondernemingsraad	11
Samenwerking Productschappen	12
Adviesaanvraag herziening topstructuur	12
Vermindering arbeidsplaatsen	12
Verzelfstandiging GMP+ en toekomst PDV	12
Vitaliteitbeleid	12
Totaaloverzicht besproken onderwerpen	13
Vertrekkende medewerkers i.v.m. afnemend werk	13
Toekomst Productschap Diervoeder	14

Sectoroverschrijdende taken 15

Voedsel en Voeding	15
PLW	15
Ondersteuning en advies	17
AGOS	17
Arbeid	18
Verankering arbeid	18
Sector overstijgende activiteiten	20
Activiteiten PA	22
Activiteiten PDV	24
Activiteiten PW	28

Taken in medebewind 29

GLB	29
Uitvoering medebewindstaken / restituties	30
Steun en heffingen	30
Documentenstroom	30

Financiën 33

Balans per 31 december 2009 33

Financiële resultaten over 2009 35

Financiële relaties 36

Bezoldiging voorzitter 37

Vergoedingen bestuursleden 37

Bijlage 1: Bestuur 39

Bijlage 2: Wettelijke maatregelen en besluiten 40

Bijlage 3: Externe vertegenwoordiging 42

Bijlage 4: Organisationschema 43

Bijlage 5; Namen en Nummers 44

Colofon 45

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2009 van het HPA. Naast dit jaarverslag brengen wij tegelijkertijd de financiële jaarrekening over het jaar 2009 uit. Beide verslagen geven een volledig en transparant beeld van de ontwikkelingen van het HPA in het afgelopen jaar.

Het HPA staat voor het verlenen van een kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan de verschillende opdrachtgevers. Uiteraard tegen zo laag mogelijke kosten. Klanttevredenheid is voor ons dan ook zeer belangrijk. Dit betekent dat wij continu aandacht schenken aan de effectiviteit en efficiency van onze processen en werkwijze. De in de verslagperiode doorgevoerde organisatieveranderingen zijn hier een uiting van. Ook het feit dat de door het Ministerie van LNV in 2008 aan het HPA verstrekte B-aanbeveling is vervallen, geeft aan dat wij hard werken aan de verdere verbetering van onze organisatie. In het verslagjaar is besloten de gezamenlijke huisvesting van meerdere productschappen op dit moment niet te effectueren. Op korte termijn levert dit namelijk niet de gewenste efficiencyvoordelen op. Desondanks is de samenwerking met ondersteunende afdelingen van andere productschappen geïntensiveerd.

In 2010 staat het HPA voor de uitdaging om de verdere teruggang van de medebewindstaken op een verantwoorde wijze op te vangen. Voor een deel van de medewerkers zal dit betekenen dat zij de organisatie zullen moeten verlaten. Dit betekent dat in het komende jaar veel aandacht geschonken zal worden aan de begeleiding van vertrekkende medewerkers, maar ook aan de medewerkers die blijven. Zij zullen immers moeten wennen aan nieuwe organisatievormen en ongetwijfeld veranderende werkwijzen. Uiteraard heeft ook gedurende dit traject de (uiteindelijke) betaalbaarheid van de organisatie de volle aandacht van het management van de organisatie.

Kwaliteit tegen een aanvaardbare prijs. Daar gaan we voor in 2010!

Theo Meijer
voorzitter

Henk Horsman
adjunct-secretaris

Missie en Taken

Op 1 januari 1956 is het Hoofdproductschap Akkerbouw ingesteld. Het Hoofdproductschap Akkerbouw opereert onder de naam HPA en heeft de volgende missie.

“De missie van het HPA is een kwalitatief hoogwaardige en kostenefficiënte uitvoering van de medebewindstaken en van de dienstverlening aan de drie akkerbouwproductschappen”.

Het HPA heeft drie taken. In de eerste plaats fungeren wij als back-office voor de productschappen Akkerbouw, Diervoeder, Wijn en binnen bepaalde disciplines ook voor andere organisaties. Daarnaast is het HPA, in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), uitvoerder van een aantal Europese marktordeningen, het zogenoemde medebewind. Ten slotte behandelt het HPA in voorkomende gevallen sectoroverschrijdende zaken. Voorbeelden daarvan zijn de activiteiten die door de afdeling Voedsel en Voeding en de afdeling Arbeid in gang worden gezet.

Deze positie brengt met zich mee, dat het HPA geen heffingen oplegt, maar door andere partijen wordt gefinancierd. De financiering van het HPA geschiedt voor ongeveer 60% door LNV als vergoeding voor de uitvoering van de medebewindstaken. Het andere deel komt uit de opbrengst van heffingen bij ondernemingen die onder de drie akkerbouwproductschappen vallen. Het personeelsbestand (inclusief de secretariaten van de drie akkerbouwproductschappen) bedroeg eind 2009 ruim 200 personen.

De hiervoor beschreven (bijzondere) positie van het HPA heeft ook geleid tot een aangepaste bestuurssamenstelling. Het HPA wordt bestuurd door zes leden, die door de dragende werkgevers- en werknemersorganisaties (elk drie) van de drie akkerbouwproductschappen worden benoemd. In beginsel zijn dat de zes plaatsvervangende voorzitters van de genoemde productschappen.

Code Goed Bestuur

De bedrijfslichamen hebben op 30 maart 2007 aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), als coördinerend bewindspersoon voor de PBO, de Code Goed Bestuur product- en bedrijfschappen aangeboden. Deze is op 1 juli 2007 van kracht geworden. In de code zijn verschillende principes en uitwerkingen opgenomen ter bevordering van het transparant, democratisch en doelmatig functioneren van de schappen. De inhoud van de code beoogt een ieder, die actief is in de bestuurswereld van de bedrijfslichamen te stimuleren zich op een maatschappelijk geaccepteerde en verantwoorde wijze te gedragen en daar publiekelijk verantwoording over af te leggen. Omdat het HPA op autonoom gebied geen taken heeft die de bedrijfsgenoten direct aangaan en in verband daarmee geen heffingen oplegt, is de invulling van de Code Goed Bestuur hier en daar anders dan bij de andere productschappen. Zo is er geen communicatieplan, waarin de relatie en inspraak met bedrijfsgenoten wordt geregeld.

Uitwerkingen die voortvloeien uit de code zijn onder meer:

- Model voor het interne toezicht op de Code Goed Bestuur.
- Verordening HPA Reglement van orde 2007.
- Verordening HPA Klachtenbehandeling 1999.
- Integriteitsprotocol medewerkers (inclusief klokkenluidersregeling).
- Protocol HPA Bestuurlijke integriteit.

Het Model voor het interne toezicht regelt dat het toezicht op de naleving van de code wordt neergelegd bij de Interne Auditdienst van het HPA. Deze dienst is onafhankelijk en rapporteert aan een audit commissie. Deze commissie wordt gevormd door de leden van het Dagelijks Bestuur van het HPA, dat op zijn beurt weer is samengesteld uit vertegenwoordigers uit de kring van PA, PDV en PW.

Het reglement van orde voorziet in spelregels voor de werkwijze van het bestuur.

De verordening inzake klachtenbehandeling zorgt ervoor dat mondeling of schriftelijk ingediende klachten behoorlijk en zorgvuldig worden behandeld. De verordening is de wettelijke vastlegging van het klachtenprotocol.

Het Integriteitsprotocol Medewerkers is in 2007 aan de ondernemingsraad voorgelegd en begin 2008 geïmplementeerd. In de code is eveneens een klokkenluidersregeling opgenomen.

Het Protocol bestuurlijke integriteit betreft de uitwerking van onderdeel 2 van principe VI van de code. Het betreft nadere richtlijnen ten aanzien van transparant handelen, verantwoording en functiescheiding van leden van het bestuur, commissies en werkgroepen. Onder andere wordt aandacht besteed aan personele unies en het vraagstuk van "dubbele petten". Zo is onder meer geregeld dat bestuursleden niet deelnemen aan beraadslagingen en/of besluitvorming, die hun persoonlijke of andere rechtstreekse belangen raken.

Bedrijfsvoering

In 2007 is gestart met het invoeren van principe XX: 'Efficiency en effectiviteit' van de 'Code Goed Bestuur product- en bedrijfschappen'. In 2009 is hier verder vervolg aan gegeven. Meerdere bedrijfslichamen nemen hier aan deel.

Aanbesteding

Het productschap is als publiekrechtelijke instelling aanbestedingsplichtig volgens de van kracht zijnde Europese richtlijn (EG) 2004/18/EC, Verordening (EG) 2083/2005 en het 'Nederlands Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten'. Gezien de op de Europese richtlijn en verordening gebaseerde drempelbedragen is het in 2009 niet noodzakelijk gebleken om de aanbestedingsprocedure te volgen.

Personele unies

Aan personele unies gelden de volgende eisen:

- Een bestuurder die een personele unie onderhoudt tussen het productschap en een organisatie, waarmee het productschap een financiële of contractuele relatie heeft, meldt dit aan het bestuur.
- Bestuursleden nemen niet deel aan beraadslagingen en/ of besluitvorming die hun persoonlijke of andere rechtstreekse belangen raken.

Een actueel overzicht waarin per bestuurder is aangegeven wat de datum van zijn eerste benoeming is, welke functie hij/zij binnen het productschap bekleedt en welke voor het productschap relevante nevenfuncties hij/zij bekleedt, is openbaar gemaakt via de website van het productschap. Een en ander is vastgesteld in de door alle bedrijfslichamen in 2007 vastgestelde Code Goed Bestuur, principes V en VI.

Toezicht

Het HPA heeft als publiekrechtelijk bedrijfsorgaan (PBO) verschillende toezichthouders. Dit jaarverslag wordt toegezonden aan de SER en de rijksoverheid. Verder kan het toezicht als volgt worden onderverdeeld:

- Van de Sociaal-Economische Raad is goedkeuring vereist voor de begroting, de jaarlijkse heffingsverordeningen en overige autonome verordeningen. Bovendien wijst de SER de werkgeversorganisaties en vakbonden aan die op basis van hun representativiteit binnen de sector het recht hebben bestuursleden te benoemen. De SER toetst om de vier jaar de representativiteit van deze organisaties.
- Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is politiek verantwoordelijk voor de productschappen. Het HPA legt aan de Minister iedere vier jaar verantwoording af over het eigen functioneren. Bovendien stuurt het hoofdproductschap de Minister vierjaarlijks een evaluatie van de eigen verordeningen.
- Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit toetst de fondsheffingen van het hoofdproductschap aan de EU-regeling, opdat ongeoorloofde steun aan het bedrijfsleven wordt voorkomen. Deze toets wordt doorgaans ook door de EU zelf uitgevoerd. Verordeningen die strafbepalingen bevatten - het merendeel van onze verordeningen - hebben goedkeuring van de Minister nodig. Dit geldt ook voor verordeningen die procedureel niet vooraf zijn aangekondigd in het Mededelingenblad Bedrijfsorganisatie. Verder is goedkeuring van het Ministerie voor de HPA-verordeningen voor uitvoering van Europese marktordnungsregelingen, voorwaarde voor inwerkingtreding.

Intern toezicht

Het kabinet heeft aangegeven een nieuwe rol en taakopvatting na te streven wat betreft het toezicht op de publieke taken. Het uitgangspunt hierbij is dat burgers, bedrijven en instellingen zelf verantwoordelijkheid dragen voor het handhaven van bepaalde regels, waardoor er sprake kan zijn van minder toezicht door de centrale overheid. Belangrijke begrippen zijn in dit kader intern toezicht, horizontale verantwoording en verticaal toezicht.

Voor het intern toezicht - de wijze van verantwoorden en controleren binnen het productschap is een model opgezet, waarbij het toezicht wordt uitgeoefend door de Interne Auditdienst (IAD) van het HPA. Het bestuur van het HPA treedt op als auditcommissie. Dit model doet recht aan de verantwoordelijkheid van het bestuur, is doelmatig en maakt optimaal gebruik van de onafhankelijke positie en deskundigheid van de IAD.

Het productschap heeft voor de verwerking van persoonsgegevens en op de toepassing en naleving van de Wet Bescherming Persoonsgegevens een functionaris voor de gegevensbescherming (FG) aangesteld. Zijn specifieke taken bestaan uit: toezicht houden op verwerkingen, klachtenbehandeling, inventariseren van meldingen van verwerkingen van persoonsgegevens, voorlichting en normontwikkeling. Van zijn werkzaamheden en bevindingen maakt de FG jaarlijks een verslag. Deze wordt aangeboden aan de Directie, OR en het College Bescherming Persoonsgegevens.

Duurzaamheid

In 2009 werd door de gezamenlijke Productschappen de werkgroep Duurzaam Inkopen in het leven geroepen. Deze werkgroep heeft tot doel het geïntroduceerde begrip inhoud te geven door duurzaamheidsinitiatieven binnen de schappen op te zetten, te stimuleren en actief te promoten. Vorig jaar werd gestart met het bepalen van het ambitieniveau waaraan wij ons als Productschappen wensen te committeren. Dit heeft geleid tot een standpuntbepaling die in een brief aan de minister is verwoord. Essentie van deze brief is dat de Productschappen achter de ideeën van de Centrale Overheid met betrekking tot duurzaamheid staan. Afsproken is dat de Productschappen in 2010 de krachten bundelen op het terrein van inkoop van non-food artikelen in brede zin: 100% duur-

zaam inkopen op dit terrein is de doelstelling die met elkaar is geformuleerd. De werkgroep zal in eerste aanleg frequent bij elkaar komen om zaken die nu al kunnen worden aangepakt ook inhoud te geven en gelijktijdig een meer beleidsmatig kader te scheppen waarin de diverse schappen zich kunnen vinden. Van hieruit kunnen initiatieven naar de toekomst toe verder worden uitgewerkt en waar mogelijk worden geïmplementeerd.

Vooralsnog wordt -zoals hiervoor aangegeven- gestart met het verduurzamen van de inkoopfunctie van non-food artikelen. Alle in te kopen producten en diensten zullen worden getoetst aan de criteria zoals deze door Senter Novem zijn opgesteld. Daarnaast zal actief worden ingezoomd op mogelijkheden van verduurzaming binnen de organisaties zelf. Voor 2010 zal de werkgroep een aantal concrete acties en resultaten benoemen die eind 2010 zullen worden geëvalueerd. Vervolgens wordt jaarlijks bepaald of het ambitieniveau haalbaar is gebleken en welke volgende stappen kunnen worden genomen om uiteindelijk volledig te kunnen voldoen aan het vastgestelde ambitieniveau. Om de bewustwording te vergroten zal actief gebruik worden gemaakt van de communicatiefunctie.

Personeel en Organisatie

Ook het verslagjaar 2009 stond in het teken van vele interne organisatorische ontwikkelingen. In juni ging Pieter Hijma, secretaris HPA, met vroegpensioen. In april werd de, eind 2008 voorgestelde vernieuwing van de HPA-werkorganisatie, met instemming van de Ondernemingsraad, doorgevoerd. Deze vernieuwing beoogde een aantal problemen het hoofd te bieden zoals:

- de continuïteit van bepaalde werkzaamheden;
- voorsorteren op samenwerking met de backoffice van andere schappen;
- betere positionering van taken in de organisatie.

Daarnaast werd Henk Horsman, hoofd P&O en tevens interim afdelingshoofd Financiën, Planning en Control en Facilitaire Dienst, benoemd tot adjunct-secretaris HPA waardoor op de hiervoor genoemde afdelingen nieuwe afdelingshoofden werden aangesteld. Ook bracht deze vernieuwing een splitsing van medebewind- en autonome taken met zich mee.

In augustus 2009 is het Vitaliteitbeleid ingevoerd dat is gericht op het structureel aandacht besteden aan de gezondheid van medewerkers. Dit gaat verder dan risicobeheersing en het voorkomen van ziekteverzuim. Het gaat om pro-actief handelen: steeds zoeken naar het verbeteren van de gezondheidssituatie én prestaties van mens en bedrijf. In het kader van dit beleid stelt de werkgever jaarlijks een budget per medewerker beschikbaar. Dit budget wordt gesplitst in een zogenoemd 'verplicht deel' en een 'vrij te besteden deel'. Uit het verplichte deel biedt de werkgever een aantal collectieve voorzieningen aan waar de medewerker al dan niet gebruik van kan maken. In het verslagjaar was het o.a. mogelijk om deel te nemen aan het periodiek geneeskundig onderzoek (PGO) en werd twee keer per week fruit en vruchtensap verstrekt. Ook is de "fitpas" uitgereikt aan alle medewerkers. Met deze pas profiteren medewerkers van een gratis kennismakingsaanbod en aantrekkelijke kortingen en andere aanbiedingen van talrijke aangesloten organisaties die zijn gericht op bewegen. Het vrij te besteden deel kon worden besteed aan een aantal keuzevoorzieningen. Voorbeelden hiervan zijn stoelmassage en een onderhoudsbeurt voor de fiets die wordt gebruikt voor woon- werkverkeer. Eind 2009 heeft een eerste evaluatie plaatsgevonden. Gelet op de eerste uitkomsten daarvan is de verwachting dat het vitaliteitbeleid in 2010 een vervolg krijgt.

In het verslagjaar is door zowel leidinggevendenden als ondernemingsraad de invoering en toepassing van het Competentiemanagement geëvalueerd. De conclusies hiervan zijn in een rapport van P&O gepubliceerd. De voornaamste conclusie was dat iedereen tevreden is over de wijze waarop de competentieprofielen zijn ontwikkeld. Ook de invoering en de toegevoegde waarde van competentie-management als ontwikkelinstrument werd als positief ervaren. Bij de toepassing van competentie-management zijn hier en daar ook wat problemen aangestipt. Een aantal van deze opmerkingen is vervolgens verwerkt in de nieuwe beoordelingsprocedure. Daarnaast blijft het van belang dat zowel leidinggevendenden als medewerkers permanent aandacht hebben voor de ontwikkeling van de vereiste competenties.

Hoewel in 2009 het formele proces naar een gezamenlijke serviceorganisatie is stopgezet, is tussen diverse ondersteunende diensten de samenwerking tussen het HPA en met name de productschappen Vee, Vlees en Eieren (PVE) en Zuivel (PZ) opgestart dan wel geïntensiveerd. Op een enkel vlak participeert ook het productschap Tuinbouw (PT) hierin. Deze samenwerking bestaat vooral uit het uitwisselen van kennis en ervaring, de inventarisatie van werkwijzen, interne procedures en beleid en inventarisatie van de bestaande infrastructuur. Hiertoe vindt regelmatig overleg plaats tussen afdelingen op de beleidsterreinen P&O, Juridische Zaken, ICT en Accountancy.

De P&O adviseurs van PVE, PZ en HPA hebben dit verslagjaar alle beleidsstukken op P&O-gebied geïnventariseerd die binnen deze drie organisaties van toepassing zijn. Halverwege dit verslagjaar zijn zij vervolgens in werkgroepverband aan de slag gegaan met het integreren en actualiseren van al deze beleidsstukken en eventuele bijbehorende procedures. Aan het eind van dit verslagjaar is al een aantal van deze geharmoniseerde beleidsstukken aangeleverd aan zowel Directie als OR van de betreffende productschappen.

Nader onderzoek is dit verslagjaar gedaan naar de ervaringen en resultaten van het werken met Erkenning Verworven Competenties (EVC) bij vergelijkbare organisaties. Uit dit onderzoek bleek dat na een aanvankelijk moeizame start en weinig enthousiasme bij de medewerkers ten gevolge van onduidelijke voorlichting, het werken met EVC's toch steeds meer terrein gaat winnen. Najaar 2009 is een werkgroep EVC ingesteld, waarin ook het Productschap Zuivel en het Productschap Vee, Vlees en Eieren participeren. De werkgroep zal in samenwerking met geschikte EVC-aanbieders de mogelijkheden voor onze organisatie verder uitwerken.

Was in 2007 en 2008 sprake van een stijging van het ziekteverzuim, dit verslagjaar daalde het ziekteverzuim van 5,1% (2008) naar 4,4%.

Cijfers

De personeelssterkte bedroeg per 31 december 2009 218 personen (inclusief gedeeltelijk en volledig arbeidsongeschikten) waarvan 93 vrouwen (in 2008: 95) en 125 mannen (in 2008: 134).

Ziekteverzuimpercentage

Vrouwen : 4,5 %

Mannen : 4,2%

De gemiddelde leeftijd van de vrouwelijke medewerkers bedroeg in 2009 45,1 jaar (in 2008: 44,89) en van de mannelijke medewerkers 49,0 jaar (in 2008: 48,8).

De gemiddelde diensttijd van de vrouwelijke medewerkers bedroeg in 2009 17,7 jaar (in 2008: 17,1) en van de mannelijke medewerkers 21,8 jaar (in 2008: 20,9).

Ondernemingsraad

Met een bezetting van zeven OR-leden en de ondersteuning van een ambtelijk secretaris heeft de Ondernemingsraad ook in 2009 de ontwikkelingen rondom het HPA vanuit het perspectief van de medezeggenschap positief kritisch gevolgd.

Een fors aantal onderwerpen is in het overleg met de bestuurder de revue gepasseerd. Uiteraard kunnen niet alle onderwerpen in dit jaarverslag volledig worden besproken. Daarom is een totaaloverzicht van alle behandelde onderwerpen te vinden op de volgende bladzijde aan het einde van deze paragraaf. Een aantal onderwerpen hebben gedurende het jaar extra aandacht van de Ondernemingsraad gevraagd. Deze onderwerpen worden hieronder kort besproken.

Samenwerking Productschappen

De Ondernemingsraad is altijd een warm voorstander geweest van samenwerking tussen productschappen. Door nauwe samenwerking vanuit één locatie kunnen productschappen kosten delen, kunnen medewerkers kennis sneller uitwisselen, en kan krimp in organisaties beter worden opgevangen. De Ondernemingsraad heeft daarom in 2009 met leedwezen kennis genomen van het feit dat het college van Voorzitters niet op afzienbare termijn wil komen tot een gezamenlijke huisvesting. Dit terwijl datzelfde college van Voorzitters nog eind 2008 een intentieverklaring daartoe ondertekende. De Ondernemingsraad heeft de hoop uitgesproken dat productschappen hun traject naar verregaande samenwerking in combinatie met een gezamenlijke serviceorganisatie blijven voortzetten. Stappen daartoe zijn in 2009 wel gezet, maar een sterk en efficiënt conglomeraat van productschappen werkend vanuit één locatie lijkt nog altijd ver weg.

Adviesaanvraag herziening topstructuur

Eind 2008 heeft de Ondernemingsraad een adviesaanvraag ontvangen met daarin de contouren van een nieuwe interne organisatie. De Ondernemingsraad heeft de aanvraag voorgelegd aan de Commissie Organisatorische Ontwikkelingen. Bij de uiteindelijke toets van de adviesaanvraag heeft de Ondernemingsraad gekeken naar de gevolgen voor het personeel, de gevolgen voor de wijze van werken, en de mogelijke toegevoegde waarde van de nieuwe organisatievorm in de samenwerking met andere productschappen. Naar aanleiding van deze toets is de Ondernemingsraad tot de conclusie gekomen dat de voorgestelde organisatiewijziging niet voldeed aan alle eisen die je daar redelijkerwijs aan mag stellen. De Ondernemingsraad is vervolgens aan de slag gegaan en is met een alternatief voorstel gekomen. Na overleg met de voltallige directie is dit voorstel grotendeels overgenomen.

Vermindering arbeidsplaatsen

In 2009 is pijnlijk duidelijk geworden hoezeer een aanzienlijk deel van onze organisatie voor wat betreft de werkgelegenheid afhankelijk is van de 'grillen' van Brussel. Door het wegvallen, vervolgens weer terugkeren en dan toch weer wegvallen van restituties werd een substantieel deel van de medewerkers heen en weer geslingerd tussen hoop en vrees. De Ondernemingsraad heeft gedurende het jaar constante aandacht gehad voor het personeelsbeleid in relatie tot de krimp van de organisatie. Aan het einde van 2009 werd steeds duidelijker dat gedwongen ontslagen niet langer voorkomen konden worden door het stimuleren van individueel vertrek. Als voorbereiding op de procedures die daarmee samenhangen heeft de Ondernemingsraad contact gezocht met de diverse vakbonden.

Verzelfstandiging GMP+ en toekomst PDV

In 2009 is door het bestuur van het Productschap Diervoeder besloten GMP+ te privatiseren. Dit betekent dat een aanzienlijk deel van de werkzaamheden die voorheen bij het Productschap Diervoeder werden verricht verzelfstandigd worden. De OR heeft kritisch gekeken naar de wijze waarop GMP+ verzelfstandigd wordt. Zodat medewerkers die meegaan met GMP+ op basis van goede afspraken hun dienstverband bij het HPA beëindigen. Daarnaast heeft de OR zeker niet minder kritisch gekeken naar de plannen voor het PDV. Helaas is gebleken dat in 2009 hier nog weinig concrete invulling aan is gegeven.

Vitaliteitbeleid

In 2009 is gestart met vitaliteitbeleid. Dit beleid wordt gefinancierd vanuit de zogenaamde 'vrijvallende middelen'. Met de ingang van de basisverzekering voor ziektekosten verdween voor een groot aantal van de medewerkers de gedeeltelijke vergoeding voor de ziektekostenverzekering die men ontving in de laatste maand van het jaar. Voor de werkgever viel de nieuwe situatie daardoor in financiële zin gunstig uit. Daarom is tussen de onderhandelingspartners aan de CAO-tafel afgesproken dat bestuurders en ondernemingsraden in onderling overleg moesten zoeken naar een bestemming voor het overgebleven geld. De besteding van dit bedrag is een jarenlang discussiepunt geweest tussen bestuurder, Ondernemingsraad en vakbonden. Het is daarom goed om te zien dat deze middelen uiteindelijk in de vorm van vitaliteitbeleid op een positieve manier terugvloeiën naar de werknemers. Voor de middelen op grond van de jaren 2006, 2007 en 2008 moet nog een bestemming worden gevonden.

Totaaloverzicht besproken onderwerpen

De volgende onderwerpen zijn in het verslagjaar 2009 in de overlegvergaderingen besproken:

- Samenwerking productschappen
- Instemmingaanvraag Functiewaardering
- Adviesaanvraag herziening topstructuur
- Toekomstverwachting ontwikkelingen formatie en inventarisatiegesprekken
- Resultaten AD controle
- Het creëren van nieuw werk voor de schappen
- Vitaliteitsbeleid
- Voortgang reorganisatie HPA-werkorganisatie
- Verbetervoorstellen UR
- Businessplannen 2010
- Rookbeleid
- Stand van zaken PDV-Vitaal / GMP+ en consequenties voor medewerkers
- Beeldschermbril
- Stageplan
- Pandemie Plan
- Chili-Argentinië reis en de communicatie daaromtrent
- Stand van zaken nieuw Intranet
- Verplichte verlofdagen 2010
- Leiderschapscompetenties
- Voortgang competentie management en mogelijkheden voor integratie in beoordelingssystematiek.
- Verbetervoorstellen UR a.g.v. B-aanbeveling
- Aanschaf nieuw systeem toegangscontrole + uitbreiding aantal camera's
- Harmonisatie & samenwerking productschappen
- Voortgang onderhandelingen nieuwe CAO
- Notitie Evaluatie en advies competentie management
- Harmonisatie beoordelingen o.b.v. competentie management
- Invulling nationale feestdag 5 mei 2010.
- Harmonisatie regelingen productschappen
- Advies OR m.b.t. PDV en GMP+
- Personeelsreductie HPA
- Gratificaties
- Leaseauto's

In 2010 zullen de volgende onderwerpen een hoge prioriteit hebben voor de Ondernemingsraad:

Vertrekkende medewerkers i.v.m. afnemend werk

De OR verwacht dat in 2010 invulling wordt gegeven aan het vertrek van een aanzienlijk aantal medewerkers in verband met het verdwijnen van exportrestituties. De OR is van mening dat de directie hierover goede vertrekafspraken moet maken met de vakbonden in de vorm van een sociaal plan. De bijbehorende adviesaanvraag zal door de OR worden getoetst op onderbouwing en relevantie.

Toekomst Productschap Diervoeder

In verband met de privatisering van GMP+ is een groot deel van de werkzaamheden van het Productschap Diervoeder weggefallen. Ten tijde van het ter perse gaan van dit jaarverslag was nog niet bekend welke publiekrechtelijke werkzaamheden voor de diervoedersector behouden blijven en op welke wijze deze vormgegeven worden. De OR betreurt dat het Productschap Diervoeder hier niet direct bij het bekend worden van de privatisering van GMP+ proactief invulling heeft gegeven aan de vorm en samenstelling van het toekomstige Productschap Diervoeder.

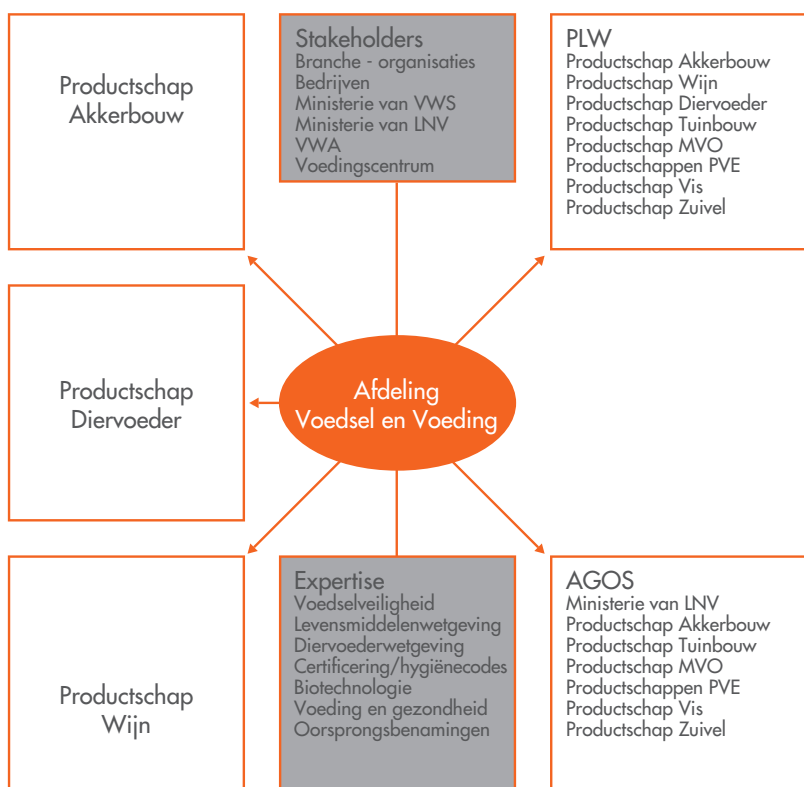
De OR zal zich ook in de komende periode inzetten dat op zo'n kort mogelijke termijn meer duidelijkheid is over welke werkzaamheden voor het Productschap Diervoeder behouden blijven.

Voor meer informatie met betrekking tot de onderwerpen die in 2009 hebben gespeeld kunt u contact opnemen met Emille Rikkoert (voorzitter OR), e.s.rikkoert@hpa.agro.nl.

Voedsel en Voeding

De afdeling Voedsel en Voeding fungeert als kennis- en informatiepunt op het gebied van voedselveiligheid, kwaliteit, voeding en gezondheid, duurzaamheid en levensmiddelen- en diervoederwetgeving (zie figuur). Op deze kennisvlakken ondersteunt de afdeling Voedsel en Voeding het Productschap Akkerbouw, het Productschap Diervoeder en het Productschap Wijn bij de uitvoering van haar werkzaamheden op de genoemde onderwerpen. De afdeling voert namens alle Nederlandse productschappen het secretariaat van de Productschappencommissie Levensmiddelenwetgeving (PLW, zie kader). Zij vertegenwoordigt in dit kader de productschappen in nationaal (ROW) en Europees overleg op het terrein van de horizontale levensmiddelenwetgeving en voedselveiligheid. De afdeling informeert productschappen over de ontwikkelingen over de levensmiddelenwetgeving en behandelt vragen en reacties van de productschappen en hun achterban.

Figuur: Afdeling Voedsel en Voeding

PLW

De PLW heeft als taak de productschappen en het bedrijfsleven over horizontale, algemeen geldende levensmiddelenwetgeving te informeren, te adviseren bij standpuntbepaling en zelf standpunten uit te dragen. De PLW maakt onderdeel uit van de Nederlandse delegatie bij de vergaderingen van de Europese Commissie over levensmiddelenwetgeving. Zij maakt Nederlandstalige verslagen van deze vergaderingen voor verspreiding aan de productschappen en de achterban. De brancheorganisaties kunnen de informatie

benutten voor standpuntbepaling en informatievoorziening aan hun leden. Om vooraf standpunten te kunnen inventariseren, worden agenda's van vergaderingen verspreid onder het PLW netwerk en wordt het betrokken bedrijfsleven om reactie gevraagd. De PLW bekijkt steeds of er een gezamenlijk belang is en of het zinvol is een gezamenlijk standpunt te formuleren of dat het effectiever is dat individuele sectoren of productschappen eigen standpunten ventileren.

De PLW heeft in 2009 – in samenwerking met en met financiering van het Ministerie van VWS - een project uitgevoerd over tweedelijns toezicht. In dit project is gekeken naar de mogelijkheden voor het gebruik van zelfcontrolesystemen in het toezicht door de Voedsel- en Warenautoriteit. Het project is afgesloten met een stakeholdersdialoog. De stakeholders hebben gediscussieerd met vertegenwoordigers van de Ministeries van VWS en LNV en de VWA over de projectresultaten en de (on)mogelijkheden van zelfcontrolesystemen in het overheidstoezicht. De resultaten van het project en de discussie worden gebruikt in verdere beleidsvorming van het Ministerie van VWS over risicogebaseerd toezicht.

In 2010 worden de activiteiten van de PLW voortgezet. De verwachting is dat wederom claims, voedingsprofielen, etikettering en contaminanten veel aandacht vragen. Op 15 april 2010 organiseert de PLW over het laatste onderwerp een themamiddag voor haar achterban.

Nationaal

De afdeling Voedsel en Voeding is op nationaal gebied vertegenwoordigd in bijeenkomsten van het Regulier Overleg Warenwet (ROW), de Klankbordgroep van de Voedsel en Waren Autoriteit, de Technische Werkgroep Biologische Landbouw, het Overlegorgaan Biologische Regelgeving, het College van Deskundigen HACCP en de Beleidscommissie Landbouw en Levensmiddelen van de NEN. Daarnaast is de afdeling Voedsel en Voeding structureel aanwezig bij overleggen over levensmiddelenwetgeving met de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie en voert de afdeling waar wenselijk overleg met het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel en het Voedingscentrum.

Europees

Door de achterban van de productschappen wordt veel waarde gehecht aan deelname door PLW vertegenwoordigers aan vergaderingen van Permanent Comités voor de Voedselketen en Diergezondheid (PCVD) en aan EU-Commissie- en Raadswerkgroepen. De nationale wetgeving is immers voor het grootste deel gebaseerd op EU-wetgeving die vooral horizontale onderwerpen heeft geharmoniseerd. In 2009 brachten de PLW-leden gezamenlijk 105 dagen in Brussel door. Behandeling van de dossiers etikettering, claims, microbiologie, additieven, novel foods, ggo's, harmonisatie van pesticide residuen, food- en feedcontrole en contaminanten hebben tot veelvuldig overleg met de verschillende ketenpartijen geleid.

Enkele belangrijke ontwikkelingen in de voorbereiding van Europese levensmiddelen-wetgeving voor de betrokken sectoren waren in 2009:

■ Etikettering

De Europese Commissie heeft de huidige richtlijnen met algemene etiketteringsbepalingen en bepalingen over de voedingswaarde-declaratie opgenomen in één ontwerpverordening (incl. allergenen). Deze verordening productinformatie is in 2008 voorgelegd aan de Raad en het Europees Parlement. Het afstemmingstraject loopt nog. De verschillende sectoren voeren een eigen lobby hierin. Daar waar mogelijk is wordt via de PLW afstemming gezocht. De PLW zet zich in voor een beperking van de verplichte informatie op het etiket opdat de administratieve lasten niet (verder) vergroot worden en er gekeken wordt naar alternatieve manieren om de consument te voorzien in zijn of haar behoefte aan informatie.

■ Claims

In 2009 is door de PLW wederom veel aandacht besteed aan de implementatie, interpretatie en invulling van de verordening over

voedings- en gezondheidsclaims. De PLW pleit voor een (relatief) vrij gebruik van gezondheids- en voedingsclaims, mits hiervoor een wetenschappelijke onderbouwing bestaat. De PLW zet zich in om de consequenties en interpretaties van de nieuwe regelgeving voor het bedrijfsleven in beeld te brengen.

■ GGO's

In 2009 is in verschillende vergaderingen van het PCVD en de onderliggende Commissie-werkgroep gesproken over de problemen die kunnen optreden als gevolg van ongewenste vermenging van geïmporteerde producten met niet toegelaten ggo's. Daarnaast leidt het langzaam en stroef verlopende toelatingsproces voor nieuwe ggo's in de praktijk tot problemen doordat deze ggo's soms al in andere landen zijn toegelaten en hier worden ingezaaid. De PLW heeft zich ook in 2009 actief ingezet voor een pragmatische en duidelijke aanpak voor nieuwe en bekende problemen. Dit betreft de asynchrone toelatingsprocedure, het omgaan met botanische onzuiverheden en nultolerantie.

■ Contaminanten

De PLW coördineert de standpunten van de verschillende productschappen over de haalbare gehalten in aspecifieke productgroepen en pleit bij de overheid voor haalbare normen. De PLW houdt de ontwikkelingen rond de contaminanten nauwlettend in de gaten en informeert de belanghebbenden over de verschillende ontwikkelingen in de (ontwerp)wetgeving. De PLW pleit – indien normstelling onvermijdelijk is – voor realistische normstelling voor contaminanten.

Codex Alimentarius

De PLW zorgt voor de verspreiding van de Codex agenda's en verslagen. EU-standpunten voor vergaderingen van de Codex Alimentarius worden door de EU-Commissie voorbereid. De PLW heeft in 2009 acht maal deze voorbereidingen bijgewoond in de EU-Raadswerkgroepen.

Ondersteuning en advies

Naast taken op het gebied van de levensmiddelenwetgeving voert de afdeling Voedsel en Voeding werkzaamheden uit voor het Productschap Akkerbouw, het Productschap Diervoeder en het Productschap Wijn op het gebied van voedsel en voeding. De verslaglegging over deze activiteiten vindt plaats in de jaarverslagen van de betreffende productschappen.

AGOS

De afdeling Voedsel en Voeding vormt sinds 1992 het secretariaat van de Adviescommissie Geografische aanduidingen, Beschermd oorsprongsbenamingen en Specificiteitscertificeringen (AGOS). Deelnemers aan de Adviescommissie zijn onder andere het HPA en de productschappen Akkerbouw, Zuivel, PVE, Tuinbouw, Vis, MVO en de Commissie Bier van het Productschap Dranken. De AGOS adviseert de Minister van LNV over aanvragen voor erkenning van een benaming of aanduiding. De afdeling Voedsel en Voeding begeleidt aanvragen vanuit Nederland, beoordeelt aanvragen vanuit andere EU-lidstaten op mogelijke problemen voor het Nederlandse bedrijfsleven en informeert het bedrijfsleven hierover.

De afdeling Voedsel en Voeding was in 2009 bij 3 vergaderingen van het Permanent Comité Beschermd Geografische Aanduidingen en Beschermd Oorsprongsbenamingen en Permanent Comité Gegarandeerde Traditionele Specialiteiten vertegenwoordigd in Brussel. Er zijn in 2009 geen nieuwe Nederlandse aanvragen ingediend, wel heeft de afdeling oriënterende gesprekken gevoerd. Concreet is gewerkt aan aanvragen voor Europese bescherming van Meerlander (aardappel) en Basterdsuiker.

In 2010 worden de AGOS activiteiten voortgezet. Samen met bedrijven worden de aanvragen voor Europese bescherming verder voorbereid en zo mogelijk ingediend bij de Europese Commissie.

De Productschappencommissie Levensmiddelenwetgeving (PLW) is een interproductschappelijke commissie, ingesteld op verzoek van alle productschappen die zich bezighouden met voedselvoorziening. Dit zijn het HPA, de commissies Bier en Gedistilleerd van het Productschap Dranken, het Productschap Akkerbouw, het Productschap Margarine, Vetten en Oliën, het Productschap Tuinbouw, de Productschappen Vee, Vlees en Eieren, het Productschap Vis, het Productschap Wijn en het Productschap Zuivel. Elk productschap wordt vertegenwoordigd door een deskundige op het gebied van levensmiddelenwetgeving.

De PLW heeft als taak de productschappen en het bedrijfsleven over horizontale, algemeen geldende levensmiddelenwetgeving te informeren en te adviseren bij standpuntbepaling. Daarnaast draagt de PLW zelf standpunten uit. In de praktijk gebeurt dit door:

- Advisering. De PLW ondersteunt Nederlandse delegaties bij internationaal overleg over levensmiddelenwetgeving. Zij fungeert als adviseur voor beleidsmedewerkers van betrokken ministeries.
- Informatievoorziening. De PLW informeert de overheid, de productschappen en het bedrijfsleven (de teelt van, handel in en verwerking van agrarische producten) en andere belangstellenden over de ontwikkelingen in de levensmiddelenwetgeving. Belangrijk onderdeel vormt de verslaggeving over de vaak moeizame totstandkoming van richtlijnen en verordeningen binnen de internationale levensmiddelenwetgeving.
- Coördinatie. De PLW fungeert als platform voor overleg tussen bedrijfsleven, productschappen en overheid, om zo standpunten over levensmiddelenwetgeving te coördineren. Doel is het standpunt van het bedrijfsleven via de Nederlandse delegatie in nieuwe Europese wetgeving en de internationale Codex Alimentarius verwerkt te krijgen.

De PLW wordt gefinancierd door alle participanten van de PLW. De totale kosten van de PLW bedroegen in 2009: € 249.398,-

Arbeid

De afdeling Arbeid van het HPA vervult een ondersteunende rol voor projecten van de diverse productschappen. In 2009 is vervolg gegeven aan diverse activiteiten vanuit het Arboconvenant Grondstofallergie en het project Stof? Pak't aan! Tevens zijn voor verschillende sectoren arbocatalogi ontwikkeld waarvoor flinke subsidiebedragen beschikbaar kwamen. Op het gebied van Verankering Arbeid heeft de arbeidsmarktconferentie Boeien & Binden plaatsgevonden en verscheen weer de tweemaandelijks Nieuwsbrief Arbeid. Ook is er gewerkt aan een intentieverklaring t.b.v. het mogelijk maken van projecten die jongeren stimuleren te gaan leren en werken in de agrifoodsector.

Verankering arbeid

De besturen van het Productschap Akkerbouw, het Productschap Diervoeder en het Productschap Wijn stimuleren de beleidsontwikkeling op het terrein van arbeid in de betrokken sectoren. Door het gelijknamige project en de activiteiten die vanuit dit project worden ondernomen wordt de verankering van de factor arbeid binnen de productschappen onderschreven en wordt de betrokkenheid van de vakbonden in de productschappen vergroot. Vanuit Verankering Arbeid zijn de volgende projecten uitgevoerd.

■ Arbeidsmarktconferentie 'Boeien & Binden'

Alle productschappen organiseerden op 4 februari 2009 samen met de vakbonden FNV Bondgenoten en CNV BedrijvenBond de geslaagde arbeidsmarktconferentie 'Boeien & Binden'. Meer dan 250 deelnemers luisterden o.a. naar Minister Verburg. Zij benadrukte in haar toespraak dat de agrofoodsector vooral naar de lange termijn moet kijken. In de huidige economisch moeilijke tijd komen de werknemers wellicht vanzelf, maar de vergrijzing en de kleine instroom van jongeren komt er op termijn onherroepelijk aan. Volgens de minister speelt het imago de sector parten in het aantrekken van jongeren en allochtonen. SER-voorzitter Rinnooy Kan riep de sectoren op om te investeren in senioren, vrouwen, wajong'ers en allochtonen om hen zo op de arbeidsmarkt te krijgen. Hierbij zijn

volgens Rinnooy Kan twee zaken belangrijk: onderwijs en imago. Hij riep ondernemers op om een bijdrage te leveren aan het onderwijspakket in de vorm van stageplaatsen en begeleiding van jongeren bij schoolkeuzemomenten. Tegelijkertijd vindt hij dat scholen ook na de opleiding de plicht hebben om leerlingen niet los te laten, maar in een later stadium eventueel bijscholing aan te bieden. De middag bestond uit interessante workshops. Enkele lezingen van de conferentie en een sfeerrapportage van de dag kunt u op de website www.agroarbeidskompas.nl bekijken.

■ Intentieverklaring Minister Verburg

Minister Verburg en negen productschappen, hebben eind oktober 2009 een intentieverklaring ondertekend die het mogelijk maakt projecten te starten die jongeren stimuleren te gaan leren en werken in de agrofoodsector. Aanleiding is dat jongeren nog te weinig zien in een opleiding of werkplek in de agrarische sector. Ook in de sector zelf wil men meer aandacht voor groei en ontwikkeling van de werknemers. Voor een sterke agrofoodsector - waarin ook veel techniek, kennis en innovatie zit - is het nodig om jongeren te boeien en te binden. Hiertoe zijn een aantal actiepunten opgesteld. Zo gaan de productschappen onder andere op het gebied van onderwijs en scholing met de (groene) onderwijsinstellingen plannen opstellen voor het stimuleren van 'een leven lang leren' van werknemers. Ook komen er in 2010 stimulansen om bedrijven in de agrarische sector enthousiast te maken voor meer maatschappelijke stages en gewone stageplaatsen en daarnaast activiteiten die tonen dat bedrijven in de agrofoodsector aantrekkelijk werk bieden.

■ Nieuwsbrief Arbeid

In het kader van Verankering Arbeid gaven de productschappen in samenwerking met vertegenwoordigers van FNV Bondgenoten en CNV BedrijvenBond de Nieuwsbrief Arbeid uit. Deze brief is bedoeld voor kader- en bestuursleden van de betrokken vakbonden. Vijf edities vonden dit jaar hun weg naar de lezers. De nieuwsbrieven bevatten korte, toegespitste artikelen over arbeidsmarkt, arbeidsomstandigheden, scholing, (beroeps)onderwijs en sociale zekerheid. Nieuw dit jaar was dat een editie werd uitgebracht in het Pools. Die editie gaf informatie over veilig werken, mede bedoeld voor arbeidsmigranten uit midden- en oost Europa. Het voornemen is om in 2010 eveneens vijf edities uit te brengen.

■ Maatschappelijke stages rond voedsel en groen

Vanaf 2011 is het voor leerlingen tussen de 12 en 16 jaar verplicht om 72 uur een maatschappelijke stage te volgen. In 2009 is door het algemeen bestuur van de NBOV een intentieverklaring ondertekend waarin staat dat de NBOV 300 maatschappelijke stageplaatsen wil realiseren. In een pilot zal ervaring worden opgedaan met diverse stageconcepten. Aan deze pilots zullen 100 leerlingen deelnemen. In 2010 zal samenwerking worden gezocht tussen het Productschap Akkerbouw en de NBOV om de pilot vorm te geven.

■ Sociaal-economische kerngegevens

Alle beschikbare informatie van het interproductschappelijk project sociaal-economische kerngegevens is verzameld op de website www.agroarbeidskompas.nl, welke in 2009 is gelanceerd. Op deze website zijn van bijna alle CAO's in de agrofoodsector gegevens te vinden over de arbeidsmarkt. Er is voor gekozen om de informatie beschikbaar te stellen per CAO-sector, en in veel gevallen is de informatie binnen een CAO verder opgesplitst. Naast factsheets en rapporten welke door de deelnemende productschappen zelf zijn ontwikkeld is er op de site ook veel informatie te vinden van andere organisaties die relevante arbeidsmarktinfo beschikbaar stellen. De informatie op www.agroarbeidskompas.nl wordt op continue basis up to date gehouden. In het kader van fase twee van het project, de verdiepingsslag, is in 2009 aansluiting gezocht bij het nog nader te noemen perspectievenonderzoek Akkerbouw en Diervoeder.

Ook werden de eindresultaten van het onderzoek naar de sociaal economische kenmerken van de branche van wijnimporteurs gepubliceerd. Voor dit onderzoek is in 2008 aan alle wijnimporteurs een enquête gezonden met hierin vragen over onderwerpen als opbouw personeelsbestand, dienstverband, ziekteverzuim, scholingbehoefte en (knelpunten) in de arbeidsmarkt.

Naar aanleiding van een evaluatie van het perspectievenonderzoek zal in 2010 bekeken worden of een nadere verdiepingsslag nodig is.

Sector overstijgende activiteiten

■ Project 'Veilig tillen'

Het project 'Veilig tillen' is een waar succes te noemen. Tezamen met het Productschap Diervoeder heeft het Productschap Akkerbouw praktische voorlichtingsmaterialen ontwikkeld. Als een werknemer in zijn werk veel moet tillen, is het goed dat hij op zijn houding let. Een goede tilhouding zorgt er tenslotte voor dat hij zijn werk goed kan uitvoeren. Een te hoge belasting van zijn lichaam kan een risico opleveren. Zo is dit jaar een start gemaakt met het vervaardigen en uitbrengen van een poster. De TilWijzer poster bevat twaalf illustraties van goede en foute voorbeelden van tillen. De tekeningen maken snel duidelijk wat belangrijk is bij een goede tilhouding en het gebruik van tilhulpmiddelen. De poster is duizenden malen opgevraagd en verstuurd. Van deze poster is ook een slijtvaste A2 PVC plaat gedrukt die inmiddels in 40 bedrijven hangt. De website van Productschap Akkerbouw vermeldt aanbieders van tilcursussen en geeft door middel van nieuwsbrieven achtergrondinformatie over de wetgeving rondom dit onderwerp. Het project loopt in 2010 door.

■ Themamiddag 'Veilig en hygiënisch werken in de graanhandel'

Op maandag 21 september 2009 heeft de bijeenkomst 'Veilig en hygiënisch werken in de graanhandel' plaatsgevonden. Deze bijeenkomst werd georganiseerd door de Productschappen Akkerbouw en Diervoeder in samenwerking met de Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren. Ruim 80 personen waren aanwezig. Tijdens deze bijeenkomst kwamen verscheidene interessante onderwerpen op het gebied van arbeidsomstandigheden en voedselveiligheid aan bod, waaronder: Arbocatalogus, ATEX en de Hygiënecode graanhandel

■ Medezeggenschap

De sociale partners hebben in 2009 het plan opgevat voor een project gericht op medezeggenschap in de bakkerijwereld. Via concrete casussen zullen ondernemers handreikingen worden gedaan over hoe de kennis van medewerkers beter kan worden benut voor het bereiken van bedrijfsdoelstellingen. De casussen zullen de input vormen voor een digitale vraag-werkwijze-matrix. Via deze matrix kunnen ondernemers antwoord krijgen op hun vraag. Voor dit project zijn eind 2009 vanuit het Fonds structuurversterking bakkerij van het productschap middelen beschikbaar gesteld. In 2010 zullen de resultaten van het project beschikbaar komen.

■ Gegaste zeecontainers

Om aantasting van lading door ongedierte te voorkomen, worden zeecontainers in het land van herkomst soms behandeld met bestrijdingsmiddelen. Tegenwoordig vinden, door internationale regelgeving, ook steeds meer gassing plaats bij zeecontainers met stuw- en verpakkingshout. In beide situaties wordt gesproken van gegaste containers.

De bedoeling is dat het gas kortdurend actief is en dat de container bij aankomst op de plaats van bestemming veilig gelost kan worden. De praktijk leert echter dat containers soms onnodig gegast worden en dat er soms te veel gas gebruikt wordt. Bovendien zijn containers vaak niet voorzien van juiste etiketten of ontbreekt de noodzakelijke informatie op de transportpapieren. Deze situatie levert gevaren op voor de gezondheid van medewerkers die de containers lossen en voor het milieu. Afgelopen jaar heeft de overheid hier actie op ondernomen en is de controle op naleving van de regels in de haven van Rotterdam verscherpt.

Verschillende branches die vallen onder het Productschap Akkerbouw en het Productschap Diervoeder hebben te maken met gegaste zeecontainers. De afdeling Arbeid van het Productschap Akkerbouw heeft van één van deze branches het verzoek gekregen om te kijken hoe de sector hier het best mee om kan gaan. Het blijkt dat het protocol dat gehanteerd wordt door de transportsector ook bruikbaar is voor Productschap Akkerbouw en Productschap Diervoeder. Het protocol is opgenomen in de arbocatalogus voor graanhandelaren en binnenkort verschijnt op de website van het Productschap Akkerbouw een processchema met verwijzingen naar dit protocol. Om de importeur verder te ondersteunen is een document opgesteld, en vertaald in het Engels, met daarin de regelgeving waaraan Nederlandse importcontainers aan moeten voldoen.

■ Het perspectievenonderzoek Akkerbouw en Diervoeder

Primair doel van het onderzoek was het vergaren van inzicht. Het onderzoek heeft als afgeleid doel de akkerbouw- en diervoedersectoren als belangrijke sectoren uit te dragen. In samenwerking met de productschappen en bedrijfsleven is informatie verzameld voor het eerste deel van het onderzoek, het kwantitatieve deel waarin de economische en maatschappelijke betekenis van de akkerbouw- en diervoedersector wordt weergegeven. Dit gebeurde aan de hand van de "output" kengetallen productiewaarde, toegevoegde waarde, en exportwaarde, maar ook werd er aandacht besteed aan de inzet van de verschillende productiefactoren voor de verschillende waardeketens. Er werd een vergelijking gemaakt met de beschikbare informatie uit het onderzoek 'De Nederlandse Akkerbouwkolom, het geheel is meer dan de som der delen' van Rabobank uit 2001. Het toekomstperspectief werd geschetst aan de hand van interviews met vooraanstaande vertegenwoordigers van toonaangevende bedrijven en brancheorganisaties. Vanuit het belang om ook kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van de werkgelegenheid in het onderzoek mee te nemen is afstemming gezocht met het project sociaal-economische kengetallen. Hiertoe zijn enkele leden van de commissie Arbeid, inclusief vertegenwoordiging van de afdeling Arbeid van het HPA toegevoegd aan de begeleidingscommissie van het onderzoek. De resultaten van het onderzoek worden in 2010 gepresenteerd.

■ Stof? Pak 't aan!

Agrarisch stof in de sectoren akkerbouw, tuinbouw en vee, vlees en eieren kan leiden tot gezondheidsproblemen met de luchtwegen. Werkgevers en werknemers delen de verantwoordelijkheid om via "gezond-verstand-oplossingen" stofbeheersing te bevorderen en zo ziekteverzuim, schadeclaims en aangescherpte regelgeving te voorkomen. Van 2005 tot 2007 hebben de Productschappen Akkerbouw, Tuinbouw, Vee, Vlees & Eieren en Diervoeder samen onderzoek gedaan en maatregelen ontwikkeld om blootstelling aan agrarisch stof terug te dringen. Evaluatie leert dat al veel is bereikt. De bekendheid van de risico's van stof zou nog verder vergroot kunnen worden. De productschappen hebben daarom besloten het project een vervolg te geven voor de duur van drie jaar (2009 t/m 2011).

Nu is de focus vooral gericht op informatieoverdracht en praktische en economisch haalbare oplossingen te implementeren in diverse agrarische sectoren. In samenwerking met opleidingsinstituten binnen de agrarische sectoren wordt een opleidingsmodule ontwikkeld om jongeren bewust te maken van de risico's van agrarisch stof. Door middel van longtesten is in 2009 op beurzen aandacht gevraagd voor het onderwerp.

In 2010 wordt de website www.pakstofaan.nl zo aangepast, dat verschillende sectoren de informatie over stof kunnen opnemen in hun arbocatalogus. Voor elke sector wordt bekeken welke sectorspecifieke maatregelen kunnen worden genomen of al zijn geïmplementeerd. Tot slot wordt gewerkt aan een strategie waarbij gezondheid, haalbaarheid en economische (on)mogelijkheden van maatregelen, die blootstelling aan stof reduceren, zo goed mogelijk kunnen worden gecombineerd.

In 2010 wordt een rapport van de Gezondheidsraad verwacht waarin een gezondheidskundige grenswaarde voor blootstelling aan endotoxinen wordt voorgesteld. De betrokken sectoren zijn van mening dat invoering voor grote technische en economische problemen zorgt. Zij erkennen de schadelijkheid van endotoxine en zoeken vanuit het project Stof? Pak't aan! contact met de overheid om samen te zoeken naar een werkbare oplossing.

■ Grondstoffendatabank

In 2009 is de door de Productschappen Akkerbouw en Diervoeder ontwikkelde webapplicatie gelanceerd. Daarin kunnen gebruikers de explosie-eigenschappen van grondstoffen raadplegen. De grondstoffendatabank biedt ook hulp bij het inventariseren van fysische eigenschappen van de betrokken grondstoffen, bijproducten, tussenproducten, eindproducten en reststromen. Deze inventarisatie was tot nu toe niet goed uitvoerbaar. Toeleveranciers waren namelijk onvoldoende in staat om de benodigde gegevens aan te leveren. Tevens is een methodiek ontwikkeld om de explosieklasse van een mengsel te berekenen. Behalve de lancering is een groot aantal explosie-eigenschappen van de grondstoffen toegevoegd aan de databank. De databank is te raadplegen via <http://atex.productschapakkerbouw.nl>. In 2010 wordt de discussie gevoerd over de wijze waarop overige gevaarlijke stoffen onderzocht kunnen worden om zo de databank uit te breiden.

Activiteiten PA

■ Commissie Arbeid

De commissie Arbeid besteedt op gestructureerde wijze aandacht aan arbeids-gerelateerde vraagstukken. Zij adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd in deze. In 2009 kwam de commissie drie maal bijeen op volle sterkte. Zowel werknemer- als werkgever afgevaardigden hebben zitting in deze commissie. Zij vertegenwoordigen tezamen de totale breedte van de kolom waarvoor Productschap Akkerbouw staat. De commissie wil een platform bieden om onderwerpen van gemeenschappelijk belang te bespreken. Ook wil zij rapporteren over het verloop van de diverse sectoractiviteiten met als doel om van elkaars ervaringen te leren. Op die wijze kunnen activiteiten elkaar versterken en/of dubbel werk voorkomen worden. Mede door het advies van de commissie arbeid is een intentieverklaring getekend tussen de minister van LNV, mevrouw Gerda Verburg en de (vice) voorzitters van alle productschappen. Deze intentieverklaring beoogt de opleiding en arbeidsmarkt in onder meer de akkerbouw sectoren te vergroten.

■ Arbocatalogi

In de afgelopen tijd is de afdeling Arbeid van het HPA betrokken geweest bij de ontwikkeltrajecten van dertien verschillende arbocatalogi. Voor de akkerbouwsectoren begeleidde de afdeling Arbeid de ontwikkeling van de volgende zes:

Arbocatalogus bakkerij en zoetwarenindustrie

- 1 deeltraject ambachtelijke bakkerijen
- 2 deeltraject industriële bakkerijen
- 3 deeltraject koek
- 4 deeltraject zoetwaren

Arbocatalogus graanbe- en verwerkende bedrijven

- 5 deeltraject graanhandel
- 6 Arbocatalogus meelverwerkende bedrijven

Voor de diverse arbocatalogi werkten werkgevers en werknemers samen aan het maken van een passend oplossingenboek. Hiervoor was een projectgroep samengesteld met vertegenwoordigers uit de werkgevers en werknemersorganisaties. Voor iedere arbocatalogus geldt dat inmiddels twee risico's zijn uitgewerkt, welke allen zijn goedgekeurd door de Arbeidsinspectie. Dit betekent dat er subsidie aangevraagd is ter hoogte van 6 x 50.000 euro. De arbocatalogi zijn nog niet klaar; zij moeten nog verder uitgewerkt worden. In 2010 zullen de verschillende arbocatalogi digitaal beschikbaar worden gesteld en nieuwe risico's worden toegevoegd.

■ Arbocatalogus bakkerijen en zoetwarenindustrie en meelverwerkende bedrijven

Bakkerijen, Zoetwaren en Meelmaalderijen hebben gekozen voor een aanpak waarbij alle risico's in één keer worden uitgewerkt. Verder wordt met het inschakelen van preventie-medewerkers zo veel mogelijk gebruik gemaakt van praktische oplossingen die hun nut al bewezen hebben. Doelstelling is om de trajecten voor de zomer van 2010 af te kunnen ronden en de arbocatalogi via internet toegankelijk te maken.

■ Arbocatalogus handel in granen, zaden en peulvruchten

In de arbocatalogus handel in granen, zaden en peulvruchten zijn twee risico's uitgewerkt. Dit is reeds toegankelijk via een internetsite. In 2010 worden meerdere risico's uitgewerkt en is een belangrijk doel deze arbocatalogi goed te communiceren met de werkgevers en werknemers in de sector. Voor wat betreft de ontwikkeling van de arbocatalogus wordt samengewerkt met de diervoedersector.

■ ATEX-handleiding Handel in granen, zaden en peulvruchten

In 2009 is, in navolging op de ATEX-handleiding voor de bakkerijen en zoetwarenindustrie, de ATEX-handleiding voor de handel in granen, zaden en peulvruchten ontwikkeld. De ATEX-handleiding ondersteunt bedrijven op gestructureerde wijze bij het voldoen aan de ATEX-regelgeving die bedrijven onder andere verplicht een explosie veiligheidsdocument te hebben. Deze handleiding, welke

is geaccepteerd door de arbeidsinspectie als Explosieveiligheidsdocument, is tijdens de themamiddag 'Veilig en hygiënisch werken in de graanhandel' uitgereikt aan de aanwezige bedrijven. Daarnaast is het voor bedrijven mogelijk deze via de website van het Productschap Akkerbouw op te vragen.

■ Cursus Preventiemedewerker

Dit jaar is samenwerking gezocht met de Nederlandse Aardappel Organisatie. Met hen wil het Productschap Akkerbouw een cursus preventiemedewerker ontwikkelen voor de klein verpakkingindustrie. Elke organisatie met personeel (meer dan 1 FTE) moet een preventiemedewerker hebben. De preventiemedewerker heeft onder andere als taak te ondersteunen bij de uitvoering van de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) binnen zijn bedrijf. De arbocatalogus komt daar straks als instrument nog bij. Tevens is hij het aanspreekpunt voor vragen of onduidelijkheden rondom arbeidsomstandigheden. In 2010 zal deze cursus van start gaan.

■ Risico-Inventarisatie en -Evaluatie

In 2008 is door Productschap Akkerbouw, in samenwerking met brancheorganisaties en vakbonden, een digitale Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) ontwikkeld voor de bakkers. Deze is door sociale partners erkend, waardoor bakkersbedrijven met maximaal 25 werknemers niet langer verplicht zijn om hun RI&E door een Arbo-dienst te laten toetsen. Bedrijven met meer dan 25 werknemers kunnen volstaan met een lichte toets.

Naar aanleiding hiervan is door de overige sectoren gevraagd te inventariseren of een RI&E ook wenselijk is voor deze sectoren. Begin 2009 is aan de brancheorganisaties, die vertegenwoordigd zijn in het bestuur van het Productschap Akkerbouw, een brief verstuurd waarin een aantal vragen zijn voorgelegd met betrekking tot de RI&E. Deze inventarisatie is besproken in de commissie Arbeid en de conclusie is dat het Comité voor Graanhandelaren geïnteresseerd is in een branche RI&E. Gezien de samenwerking met de arbocatalogus voor de diervoedersector wordt onderzocht of aangesloten kan worden bij de RI&E voor de diervoedersector. De eerste gesprekken voor het ontwikkelen van een branche-RI&E zijn gaande. De uitwerking zal plaatsvinden in 2010.

■ Vertrouwenspersonen gezondheidsbewakingssysteem

In 2003 hebben de sociale partners in de bakkerijsector afgesproken samen een gezondheidsbewakingssysteem (GBS) op te zetten. Met dit systeem wordt in een vroeg stadium aanleg voor allergie tegen meel en broodverbetermiddelen opgespoord. Vanuit het Productschap Akkerbouw wordt een loket ingericht dat de regie voert over het GBS. Binnen het loket is volop expertise van de problematiek aanwezig. Aanvullend zijn de voorbereidingen getroffen om meerdere (kader)leden van de vakbonden aan te stellen tot vertrouwenspersonen GBS. Zij kunnen werknemers te woord staan die twijfelen over deelname of vragen hebben. Voor de kleine groep werkenden die uiteindelijk naar ander werk moeten worden begeleid, zal de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon van zeer grote betekenis zijn. Er zijn inmiddels meerdere vertrouwenspersonen aangesteld. Om deze goed voor te bereiden op mogelijke vragen start in april 2010 een cursus. Ook dit project wordt gefinancierd vanuit het Fonds structuurversterking bakkerij.

■ Blij met stofvrij!

Met dit project wordt gewerkt aan het voorkómen van grondstofallergie bij werkenden met meelstof. In 2007 eindigde het arbo-convenant grondstofallergie. Nadien is hard gewerkt aan het waarborgen van de twee belangrijkste resultaten van dit convenant:

- 1) het stofbeheersingsprogramma, om blootstelling aan stof zo veel mogelijk te verminderen,
- 2) het gezondheidsbewakingsprogramma, waarmee in een vroeg stadium een allergie kan worden opgespoord.

In de praktijk bleek dat de opkomst een belangrijk knelpunt was voor een goede gezondheidsbewaking. Bij de meelmaaldereien is een succesvolle pilot gedaan, waarbij de opkomst bijna 100% was. Dit was te danken aan het feit dat het onderzoek op locatie plaatsvond en door het verminderen van het aantal schakels. Voor de bakkerijen is een aanpak ontwikkeld, die het aantal schakels zo klein mogelijk houdt. De sociale partners (NBOV, NVB, CNV BedrijvenBond, FNV Bondgenoten) hebben deze aanpak in 2009

verankerd in een voor de ambachtelijke en industriële bakkerij afgesloten CAO. Hierbij zijn tevens afspraken gemaakt over de financiering van deze integrale aanpak. Dit betekent dat er bij de afdeling Arbeid van het HPA een zogenaamd loket wordt ingericht. Via dit loket worden de 10.000 werkenden, die worden blootgesteld aan meelstof, eens in de vier jaar in de gelegenheid gesteld om een gezondheidsonderzoek te ondergaan. Dit loket, dat ervoor zorgt dat het hele proces van versturen van de vragenlijst tot het adviseren over eventuele werkplekaanpassingen niet stagneert, is het resultaat van goede en structurele samenwerking tussen de verschillende partijen. In de eerste helft van 2010 zullen de eerste vragenlijsten verstuurd worden.

De onderdelen van het stofbeheersingsprogramma worden in de betreffende arbocatalogi opgenomen.

Naar aanleiding van een rapport van de Gezondheidsraad, waarin werd voorgesteld een gezondheidskundige grenswaarde voor inhaleerbare allergenen vast te stellen, heeft minister Donner de SER gevraagd hierover een advies uit te brengen. De afdeling Arbeid heeft in de SER commissie de aanpak van meelstofallergie in de bakkerij toegelicht en daarmee aandacht gevraagd voor een alternatief voor grenswaarden. Dit alternatief bestaat uit een combinatie van beheersmaatregelen en gezondheidsmonitoring. De SER commissie is in haar advies voor een groot deel meegegaan met deze aanpak.

Activiteiten PDV

■ Communicatie en informatievoorziening

Het doel van dit project is het voor de verschillende deelsectoren in de diervoederkolom bewerkstelligen van voldoende en adequate tweerichtingen communicatie en informatievoorziening tussen de werkvloer en de bestuurstafel over actuele ontwikkelingen in de sectoren en de inbreng en resultaten in het bestuurlijke circuit. Het doel is bereikt indien er sprake is van een goede betrokkenheid van de werknemers(organisaties), ondernemingsraden (OR) en personeelsvertegenwoordigers (PVT) bij de projecten die door het productschap worden uitgevoerd.

■ Werkvloer

In 2009 verscheen voor het zevende achtereenvolgende jaar de werknemerskrant *Werkvloer*, een gezamenlijke uitgave van Productschap Diervoeder, CNV BedrijvenBond en FNV Bondgenoten. De krant verscheen vier keer dit jaar en werd onder circa 4.500 werknemers in de diervoedersector verspreid. Met de eerste editie van dit jaar vierde de redactie dat zij al 20 boeiende nummers had gepubliceerd. Deze 20e editie bestond uit een vernieuwde lay-out en bevatte een special van vier pagina's, waarin een heuse "catwalk" aan diverse bedrijfskleding was te zien. Veel lovende reacties ontving de redactie op dit themanummer. Deze jaargang besteedde vervolgens aandacht aan de actuele thema's zoals kredietcrises, verhoging van de AOW leeftijd, het vernieuwde functiewaarderingssysteem in de sector en de Q-koorts. Doel van de krant is directe communicatie vanuit het productschap en de vakbonden naar alle medewerkers om hen te informeren over ontwikkelingen binnen hun sector. De krant bevat nu acht pagina's en is ook te downloaden via de website van het productschap. In 2010 zullen wederom vier edities worden uitgegeven.

■ Databank werkplek instructiekaarten

Het doel van dit programma is voor de verschillende sectoren een praktische methodiek op te stellen om een goede beoordeling van stoffen in een werksituatie te kunnen uitvoeren, teneinde te voldoen aan de Arbo-wetgeving en de werknemers helder te informeren over hoe om te gaan met de verschillende stoffen in normale omstandigheden en bij calamiteiten.

In 2009 hebben 10 bedrijven zich aangemeld voor de databank en zijn voor deze bedrijven de individuele bedrijfssituaties ingevoerd in het systeem. Hierdoor is het onder andere mogelijk een register te genereren waarin de werkplekken en de daar aanwezige stoffen beschreven zijn. Voor dit systeem geldt dat het doel was een abonnementensysteem te hanteren, nadat de gebruiker in het eerste jaar deze gratis kon gebruiken. Inmiddels is dit systeem omschreven in de arbocatalogus en geeft de arbeidsinspectie aan dat gegevens en systemen omschreven als goede praktijk in de arbocatalogus, vrij beschikbaar moeten zijn voor de sector.

Het Productschap Diervoeder wil in 2010 meer bedrijven werven die gebruik maken van de databank werkplekinstructiekaarten. Via een wervende folder zal onder meer naar buiten worden getreden.

■ Levensfasebewust Personeelsbeleid

Er is gestart met een project, waarin het creëren van een breder draagvlak voor levensfasebewust personeelsbeleid als beleid in de diervoedersector centraal staat. Dit als vervolg op het project 'Levensfasebewust Personeelsbeleid in de diervoedersector' waarvan de resultaten eind 2008 zijn gepresenteerd.

In 2009 is gestart met het benaderen van HR adviseurs voor het vormen van een netwerkgroep. Als eerste worden de HR-mensen benaderd die aanwezig waren bij de bijeenkomst personeelsfunctionarissen (27 november 2008). Omdat na eerste inventarisatie van deze groep is gebleken dat het aantal 'besluitvormers' te minimaal was voor het vormen van een netwerkgroep zal er op uitgebreider schaal moeten worden gezocht. Hiertoe zullen meerdere HR adviseurs persoonlijk worden gesproken.

Deze inventarisatie was oktober/november 2009 gepland, met een aftrap van het netwerk tweede helft november/begin december en vervolgens van daaruit een aanpak naar 2010. De vorming van de netwerkgroep wordt iets later dan gepland afgerond en zal begin 2010 z'n beslag krijgen. Deze netwerkgroep zal zelfsturend van opzet gaan worden en zorg dragen voor enerzijds het creëren van een breder draagvlak en anderzijds realisatie van levensfasebewust personeelsbeleid in de diervoedersector.

Daarnaast is er een start gemaakt met het vullen van de zogenaamde gereedschapskist. Voorbeelden van instrumentaria en toepassing worden bij het productschap aangeleverd, waarna gezorgd wordt voor verdere verspreiding (en daarmee verdere bewustwording). Overigens maakt ook externe focus (leren van andere organisaties/branches) een belangrijk onderdeel van de aanpak.

■ Arbo Special

Op 11 juni 2009 vond de informatiebijeenkomst arbo-professionals PDV plaats. Doel was om de deskundigen uit de diervoedersector in te lichten over een aantal projecten met betrekking tot arbeidsomstandigheden waarvoor de afdeling Arbeid projectleider is.

Deze projecten vormden, samen met de aangekondigde controles van de Arbeidsinspectie vanaf 1 mei 2009, de aanleiding voor het organiseren van deze bijeenkomst. Dat het onderwerp arbeidsomstandigheden steeds meer in de belangstelling staat, bleek uit de aanwezigheid van ruim zestig vertegenwoordigers uit de sector. De reacties over deze bijeenkomst waren zeer positief.

■ Folder Arbeidsinspectie

In april 2009 is een informatieve folder ontwikkeld waarin een aantal belangrijke gezondheidsrisico's die in de diervoedersector voorkomen zijn opgenomen. Dit naar aanleiding van de door de Arbeidsinspectie aangekondigde inspectieproject in de diervoedersector vanaf juni 2009. Het Productschap Diervoeder heeft deze informatiefolder op verzoek van Nevedi, FNV Bondgenoten, CNV BedrijvenBond en De Unie ontwikkeld en verspreid onder bijna tweehonderd diervoederbedrijven. De folder is verstuurd aan zowel de directie als de OR/PVT (personeelsvertegenwoordiging) van de bedrijven.

■ Opleiding en scholing

De algehele doelstelling van dit programma is het stimuleren en faciliteren van werkgevers (ondernemers) en werknemers in het planmatig en gestructureerd bevorderen van kennis en vaardigheden van werkenden in de diervoedersector.

De realisatie van deze doelstelling vindt onder andere plaats door middel van informatievoorziening, ondersteuning en advisering, bewustwording en ervaringen op doen in pilots.

■ Scholingsconsulent

Al diverse jaren geven werkgevers- en werknemersorganisaties aan dat het Productschap Diervoeder zorg dient te dragen voor een gecoördineerde aanpak op bedrijfstakniveau van scholing en opleiding. Om hier invulling aan te geven is in 2003 een scholingsconsulent benoemd, die betrokken is bij het uitvoeren van diverse activiteiten zoals het bedrijfsopleidingsplan, EVC-trajecten en de cursusdatabase. Doelstelling is dat bedrijven blijvend ondersteuning kunnen krijgen bij het scholingsbeleid en indien gewenst wordt een coördinerende rol vervuld bij het op elkaar afstemmen van de vraag naar en het aanbod van scholing in de breedste zin.

De scholingsconsulent wordt meerdere keren per jaar geraadpleegd door de bedrijven. Soms zijn het vragen die eenvoudig tele-

fonisch of per email afgehandeld kunnen worden. Zo nu en dan wordt een bedrijfsbezoek op prijs gesteld en kunnen bedrijven rechtstreeks geïnformeerd worden. In 2008 is naar aanleiding van een bedrijfsbezoek de cursus voor productiemedewerkers tot stand gekomen. Tevens is in dit jaar een aantal bedrijven geïnformeerd over ESF-subsidie.

In 2009 zijn, naar aanleiding van één bedrijfsbezoek, bedrijven regionaal benaderd. Het resultaat hiervan is dat acht bedrijven in de hoek van Rotterdam, Utrecht en Alphen a/d Rijn interesse hebben getoond en zeven bedrijven medio september 2009 met elkaar gesproken hebben over scholing. De deelnemende bedrijven hebben enthousiast gereageerd en hebben de intentie om informatie uit te wisselen omtrent scholing. Er wordt door de scholingsconsulent een cursus machinekennis georganiseerd als pilot voor verdere uitwisseling en samenwerking.

■ Integrale scholingsvisie

Mede naar aanleiding van de arbeidsmarktconferentie Boeien & Binden van 4 februari 2009 is in de Commissie Sociaal-Economische Aangelegenheden Diervoeder (CSEAD) afgesproken een integrale scholingsvisie voor de diervoedersector te ontwikkelen. Andere reden was een aantal financieringverzoeken van verschillende partijen voor onder andere de fabriek van PTC+ en het ontwikkelen van een online lespakket voor de diervoederindustrie. In juni 2009 zijn leden van de CSEAD om de tafel gaan zitten met de diverse onderwijsinstellingen. Op basis van deze bijeenkomst is een scholingsvisie geschreven door een extern deskundige. In oktober is deze scholingsvisie in de CSEAD besproken, maar is de conclusie dat nog te weinig inbreng is vanuit zowel werkgevers als werknemers in de sector. Door de inmiddels getekende intentieverklaring met de minister wordt de integrale scholingsvisie breder getrokken en zijn deze twee onderwerpen onlosmakelijk met elkaar verbonden. De scholingsvisie zal hierdoor op een later tijdstip worden vastgesteld.

■ EVC

EVC is de afkorting voor Eerder Verworven Competenties. Doelstelling van een EVC-traject is dat de deelnemer een erkend deelcertificaat of diploma krijgt. Uiteraard is dit mede afhankelijk van kennis en kunde en van de deelnemer en de doelstelling van het bedrijf. Medewerkers hebben ervaring opgedaan in zowel de werksituatie als privé. Met behulp van de EVC-methode wordt deze ervaring inzichtelijk gemaakt en wordt bekeken of een medewerker een erkend deelcertificaat of zelfs een volledig, erkend diploma kan worden toegekend. EVC is dus niet gericht op het ontbreken van kennis en vaardigheden, maar juist op de reeds aanwezige kennis en vaardigheden: de fles is niet half leeg, maar half vol!

Pas nadat in 2008 EVC is opgenomen in de CAO voor de Graanbe- en verwerkende industrie zijn nog een zestal bedrijven gestart met EVC-trajecten.

Overigens zijn er buiten de scope van het PDV ook een aantal bedrijven gestart met EVC-trajecten. Naar aanleiding van de CAO, is in de CSEAD vervolgens afgesproken dat in 2009 aandacht zal worden besteed aan het voorlichten van werkgevers. Hiervoor is in 2009 een folder ontwikkeld. Tevens wordt in januari 2010, in samenwerking met Nevedi, een bijeenkomst voor P&O-functionarissen georganiseerd. Aansluitend zullen ook werknemers, door middel van een portfoliomap, worden geïnformeerd over EVC.

■ Stichting Bevordering Studie Diervoeding

Eind 2008 is de Stichting Bevordering Studie Diervoeding opgericht. Doelstelling is om instroom van studenten voor de diervoeder gerelateerde studies te bevorderen. Dit voor zowel HBO als universitair onderwijs. Het bestuur van het Productschap Diervoeder heeft ingestemd met een financiering gedurende twee jaar. In 2009 is aan zes studenten op HBO en vier studenten op universitair niveau de beurs uitgereikt. Een evaluatie ten behoeve van het bestuur PDV zal in 2010 plaatsvinden. Secretariële ondersteuning wordt uitgevoerd door een beleidsmedewerker van de afdeling Arbeid van het HPA.

■ Cursus preventiemedewerker

Sinds 1 januari 2007 moeten diervoederbedrijven met personeel (meer dan één fte) een preventiemedewerker in dienst hebben. Deze verplichting volgt uit de Arbeidsomstandighedenwet. Naar aanleiding van deze verplichting heeft het Productschap Diervoeder een branchespecifieke training preventiemedewerker georganiseerd voor preventiemedewerkers en andere betrokkenen bij preventietaken in de diervoedersector. De training gaat onder andere in op de taken, de rol en de positie van de preventiemedewerker. Daarnaast is verder ingegaan op prioriteiten van geconstateerde risico's en hoe deze op te nemen in een plan van aanpak om zo te kunnen zorgen voor een gezonde werkplek. Na afloop ontvingen de deelnemers het Certificaat Preventiemedewerker. In 2009 zijn vier goed bezochte trainingen afgerond met in totaal 55 deelnemers.

■ Cursusdatabase

Het vinden van de juiste opleiding of cursus is niet altijd gemakkelijk, zeker niet als het sectorspecifieke cursussen betreft. Het Productschap Diervoeder beheert daarom sinds 2005 een database met een groot aantal cursussen van verschillende aanbieders. In de database zijn zowel sectorspecifieke cursussen als algemene cursussen opgenomen. Er worden inmiddels 535 cursussen aangeboden door 45 verschillende opleidingsinstituten, waarbij 38 cursusaanbieders deze in 2009 hebben aangepast. De cursusdatabase is 390 keer geraadpleegd in 2009.

■ Arbeidsomstandigheden en veiligheid

Het doel van dit programma is het voor de verschillende deelsectoren in de diervoederkolom bewerkstelligen van projecten en activiteiten die bijdragen aan een verbetering van de arbeidsomstandigheden en veiligheid van werkenden in de diervoederbedrijven.

■ Arbocatalogi

Sinds de wijziging van de arbowetgeving per 1 januari 2007 zijn werkgevers en werknemers samen verantwoordelijk voor het invullen van het arbobeleid. De beste manier om dit beleid vast te leggen, is in een zogeheten arbocatalogus. In deze arbocatalogus worden arbeidsrisico's omschreven en oplossingen gegeven over hoe deze risico's weg te nemen of te verminderen.

In de afgelopen tijd is de afdeling Arbeid van het HPA betrokken geweest bij de ontwikkeltrajecten van dertien verschillende arbocatalogi. Voor het Productschap Diervoeder begeleidde de afdeling Arbeid de ontwikkeling van de arbocatalogi productie van diervoeder en de handel in granen, zaden en peulvruchten. Voor de diverse arbocatalogi werkten werkgevers en werknemers samen in een projectgroep. Voor beide arbocatalogi geldt dat inmiddels twee risico's zijn uitgewerkt, welke zijn goedgekeurd door de Arbeidsinspectie. Dit betekent dat er subsidie aangevraagd is ter hoogte van 2 x 50.000 euro. De arbocatalogi zijn nog niet klaar; en worden in 2010 verder uitgewerkt.

■ Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)

Alle bedrijven moeten een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) opstellen en een plan van aanpak maken om knelpunten in het arbobeleid aan te pakken. In 2006 is door Nevedi en PDV een branche RI&E opgesteld. Deze is door bedrijven veelvuldig ingevuld. Naar aanleiding van vragen en opmerkingen van bedrijven is in 2009 de RI&E geëvalueerd en zijn zowel de inhoud als het digitale systeem vernieuwd. Tevens is vijf keer een workshop aangeboden, waar 44 personen aan hebben deelgenomen. In 2010 worden nog een aantal nieuwe onderwerpen aan de RI&E toegevoegd en wordt de RI&E door sociale partners erkend.

Activiteiten PW

■ Levensfasebewust Personeelsbeleid

Het project Levensfasebewust Personeelsbeleid Wijnhandelaren is in 2009 gestart. Het onderzoek wordt in samenwerking met een extern onderzoeksbureau uitgevoerd. In de eerste fase vindt oriëntatie plaats op de vraag hoe levensfasebewust personeelsbeleid de branche kan voorbereiden op de toekomstige veranderingen van de arbeidsmarkt. Deze verkenning maakt het mogelijk om acties te bedenken die passen bij de wijnbranche.

Bij een eerste aantal bedrijven hebben gesprekken plaatsgevonden. Deze gesprekken met zowel directeurs/P&O-deskundigen als met medewerkers hebben als doel een beeld te schetsen van de bewustwording rondom leeftijd en werk. Met behulp van deze gesprekken, plus een stuk extra deskresearch wordt er gezocht naar antwoorden op de volgende onderzoeksvragen:

1. In hoeverre zijn ondernemers in de wijnhandel zich ervan bewust dat hun eigen levensfase en die van werknemers van invloed is op hun bedrijfsvoering?
2. Ervaren zij hun eigen leeftijd en de leeftijdsopbouw van personeel als een probleem? Zo ja: wat zijn de problemen? Zo niet: verwacht men in de toekomst problemen?
3. Wat zijn de (on)mogelijkheden van de bedrijven in de sector om actief te anticiperen op toekomstige problemen die gerelateerd zijn aan leeftijd (zowel van ondernemers als werknemers)?
4. Wat kan de sector leren van ontwikkelingen en initiatieven in andere sectoren?

In 2010 zal het onderzoek worden afgerond en zullen door middel van de antwoorden op bovenstaande vragen passende actiepunten voor de branche worden toegepast.

■ Arbocatalogi

Op 1 januari 2007 is de nieuwe Arbowet van kracht geworden. De essentie van deze nieuwe wet is dat werkgevers en werknemers meer ruimte krijgen om samen het eigen arbobeleid in te vullen. In de afgelopen tijd is de afdeling Arbeid van het HPA betrokken geweest bij de ontwikkeltrajecten van dertien verschillende arbocatalogi. De afdeling Arbeid begeleidde onder andere de ontwikkeling van de arbocatalogus voor de handel in wijn en dranken. Bij de ontwikkeling van deze arbocatalogus is samengewerkt met het Productschap Dranken die de arbocatalogus voor de productie van dranken heeft ontwikkeld. In oktober is de arbocatalogus voor de handel in wijn en dranken door de arbeidsinspectie goedgekeurd. In deze arbocatalogus zijn de risico's fysieke belasting en transport uitgewerkt. Inmiddels is een subsidiebedrag van € 50.000 euro aangevraagd bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In 2010 wordt een bijeenkomst georganiseerd over de arbocatalogus.

Taken in medebewind

Sinds 1962 voert het HPA in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit regelingen in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) uit. Sinds de aanvang van het begrotingsjaar 2007 verricht het HPA deze zaken als delegated body van Dienst Regelingen van het ministerie van LNV (DR).

In het kader van deze medebewindstaken verzorgt het HPA de administratieve verwerking van aangiften ten uitvoer en aanvragen om steun. Op basis van deze administratieve afhandeling betaalt DR de steun en restitutie uit aan verwerkers en producenten, respectievelijk exporteurs, van (verwerkte) landbouwproducten. In 2009 hebben de werkzaamheden van het HPA (innen van (suiker)heffingen en het uitbetalen van restituties en steun) na saldering uiteindelijk geleid tot een uitbetaling van ruim 43 miljoen euro. Ten opzichte van 2008 betekent dit een daling met ongeveer 49 miljoen euro.

Hoewel de bevoegdheid om de administratieve afhandeling van invoeraangiften met de inwerkingtreding van de Algemene Douaneregeling per 1 juli 2008 is vervallen, werd in 2009 toch nog ruim 600.000 euro aan invoerrechten geïnd.

Ten slotte is het HPA bevoegd om alle heffingen in de suikersector, te weten de productieheffingen, de herstructureringsheffing en de heffing voor aankoop van extra quotum, op te leggen. In 2009 werd hiermee ruim 100 miljoen euro geïnd. Hiervan behoren de bedragen die aan productieheffingen en heffingen voor de aankoop van extra quotum worden geïnd, in totaal bijna 10 miljoen euro, als eigen middelen toe aan de begroting van de EG. De overige 91 miljoen euro is bestemd voor het herstructureringsfonds, waaruit de vergoedingen aan teler en industrie worden betaald bij inlevering van quota in de suikersector.

Behalve financiële taken zorgt het HPA, in overleg met de beleidsmedewerkers van de andere akkerbouwproductschappen, voor informatieverstrekking over de Europese en nationale regelgeving en tarieven aan sectorgenoten. Daarnaast zijn beleidsmedewerkers van de Productschappen Akkerbouw, Wijn en Diervoeder, samen met collega's van het Ministerie van LNV, het Ministerie van Financiën en de Douane, vertegenwoordigd in de Nederlandse delegaties in een groot aantal beheerscomités. Via deze comités kunnen de lidstaten het te voeren beleid in de akkerbouwsectoren, maar ook bij het grensoverschrijdende goederenverkeer, mede bepalen. De beleidsmedewerk(st)ers van de productschappen vervullen in deze comités een adviserende rol.

Voor de uitvoering van de medebewindstaken werd vorig jaar gemiddeld circa 107 fte ingezet, een daling van ruim 16 fte ten opzichte van 2008. Deze inzet betreft ongeveer 60% van de totale formatie van het HPA.

GLB

De ontwikkelingen op korte termijn zijn ongewis.

Vlak voor haar vertrek heeft de scheidende Landbouw Commissaris, mw. M. Fischer Boel aangegeven dat de Europese agrarische sector niet kan functioneren zonder financiële ondersteuning. De nieuwe Landbouw Commissaris, Dacian Ciolos, heeft aangegeven dat er een vangnet moet zijn voor een aantal landbouwgrondstoffen zonder daar concrete maatregelen bij te noemen. De toekomst van de marktmaatregelen voor de HPA sectoren is derhalve vooralsnog erg onduidelijk maar verdere liberalisering van de agrarische markten zoals het verlagen/ schrappen van invoerrechten en verdere beperkingen van de interventie maatregelen lijken op dit moment niet aannemelijk. Op dit moment is bijvoorbeeld niet duidelijk welke maatregelen de Commissie zal nemen nu de roep om exportrestitutie voor bepaalde granen (gerst) toeneemt. De maximale capaciteit voor opslag interventie is bereikt en een toenemend aantal Lid Staten verzoekt om uitvoer restitutie.

De WTO onderhandelingen over verdere liberalisering van de wereldhandel verlopen op z'n zachtst gezegd uitermate moeizaam. Verwacht mag worden dat er meer bilaterale akkoorden zullen worden afgesloten.

Ten gevolge van de herstructureringsregeling in de sector Suiker en het dientengevolge schorsen van de uitvoerrestitutie voor suiker als zodanig en voor suiker verwerkt in suikerhoudende goederen, is de mogelijkheid geopend om boven het quotum geproduceerde suiker (surplussuiker) binnen genoemde WTO -limiet uit te voeren. Voor 2009/2010 is in eerste instantie een contingent opengesteld van 650.000 ton. Gezien de productieverwachtingen in de Gemeenschap is besloten deze hoeveelheid te verhogen tot 1.350.000 ton. De uitvoer van genoemde hoeveelheden is alleen mogelijk bij het verkrijgen van een uitvoercertificaat. Als gevolg van het uitsluiten van bepaalde bestemmingen zoals o.a. de Westelijke Balkan is de uitvoer onderworpen aan de levering van het bewijs van invoer in derde landen.

Door de lage zuivelprijzen in 2009 werd door de Commissie het interventiesysteem verruimd en werden er exportrestituties vastgesteld voor o.a. magere melkpoeder, volle melkpoeder en voor boter verwerkt in NA I goederen. Door de stijging van de zuivelprijzen eind 2009 werden die zuivelrestituties weer geschrapt en is er momenteel slechts voor de sector eieren, verwerkt in NA I goederen een restitutie van toepassing.

Uitvoering medebewindstaken / restituties

In 2009 heeft het HPA ongeveer 19 miljoen euro aan uitvoerrestituties betaald. Ten opzichte van 2008 betekent dit een zeer forse daling met 47 miljoen euro. Deze daling werd veroorzaakt doordat er in 2009 geen restituties voor suiker van toepassing waren. De tijdelijke vaststelling van uitvoerrestituties voor melk en zuivelproducten was onvoldoende om de teruggang te compenseren. De uit Nederland uitgevoerde hoeveelheid producten en goederen van de sectoren waarvoor het hoofdproductschap bevoegd is, bleef in 2009 met ruim 3 miljoen ton nagenoeg ongewijzigd.

Steun en heffingen

In het kader van de verschillende steunregelingen betaalde het HPA in 2009 in totaal ruim 41 miljoen euro, een stijging van ongeveer 4 miljoen in vergelijking met 2008. De stijging kwam vooral voor rekening van de contingenteringsregeling aardappelpetmeel, waar de uitgaven ten opzichte van 2008 stegen met ruim 5 miljoen euro. Daartegenover stond een daling van de uitgaven voor steunregeling gedroogde voedergewassen (-/-1 miljoen euro).

Het grootste deel van de door het HPA geïnde 'eigen middelen' heeft betrekking op de productieheffingen in de sector suiker en de heffingen voor aankoop van extra quota. In totaal werd hiervoor in het verslagjaar 10 miljoen euro gefactureerd. Aan invoerrechten werd nog een bedrag van ongeveer 600.000 euro via het HPA aan de EG afgedragen. Dit was 3,1 miljoen minder dan in 2008. Deze daling is het gevolg van het gegeven dat de invoerrechten alleen nog bij de douane kunnen worden voldaan.

De daadwerkelijk in Nederland ingevoerde hoeveelheid goederen en producten van de sectoren waarvoor het HPA bevoegd is, steeg in 2009 ten opzichte van 2008 wederom. Nu met ongeveer 2,3 miljoen ton tot 16,8 miljoen ton.

Documentenstroom

Het verkeer bij het HPA bestaat op het gebied van in- en uitvoer bijna geheel uit elektronische aangiften. Bij de steunregelingen wordt daarentegen nog steeds veel informatie op papier aangeleverd. Het HPA ontving in 2009 ongeveer 218.000 aangiftdocumenten, bewijsdocumenten, papieren versies van elektronische aangiften, opgavenstaten, verwerkings- en afleveringsoverzichten, uitslagen van verificaties van aangiften en controlerapporten. Doordat aangiften ten uitvoer betrekking kunnen hebben op meerdere artikelbalken, resulteerde dit aantal documenten in ruim 307.000 artikelbalken, een geringe daling ten opzichte van 2008 van een ongeveer 9.000 artikelbalken. Het aantal notaregels is in 2009 met 536.902 nagenoeg gelijk gebleven aan het aantal notaregels in 2008.

De Europese Commissie heeft in nagenoeg alle sectoren van de marktordening waarvoor het HPA bevoegd is, een systeem van certificaten in het leven geroepen om de in- en uitgaande handelsstromen te kunnen monitoren en waar nodig te beheersen. Certificaten

kunnen worden gezien als vergunningen waarmee bedrijven producten en goederen mogen invoeren in of uitvoeren uit de Gemeenschap. Het aantal invoercertificaten dat in 2009 werd afgegeven daalde ten opzichte van 2008 met ruim 60% tot 3.738. Het aantal afgegeven uitvoercertificaten - inclusief de restitutiecertificaten - daalde met ruim 75% tot 602.

Daarnaast valt op dat het aantal radioactiviteitsverklaringen in 2009 met ruim 30% is toegenomen. Deze toename komt volledige voor rekening van zgn. free sale certificaten bij uitvoer van diepgevroren aardappelproducten naar Zuid-Amerika, de Verenigde Arabische Emiraten en het Azië.

Figuur: Overzicht documenten- en geldstroom

Jaar	Invoer		Uitvoer		Steun (mln €)	Documenten			
	Rechten (mln €)	Ton (x 1000)	Restitutie (mln €)	Ton (mln)		Certificaten		Formulieren/ Artikelbalken	Radioactiviteits- verklaringen
						Invoer	Uitvoer*		
2009	0,6	0,69	18,7	3,0	41,0	3.738	602	307.200	7.345
2008	3,7	720	65,9	3,0	37,1	9.757	2.558	316.000	5.553
2007	7,3	797	43,3	1,7	44,1	13.615	5.054	355.350	6.171
2006	4,1	110	93,8	1,8	116,2	12.251	5.797	475.700	7.439
2005	9,5	320	132,9	2,0	153,9	12.505	6.065	416.750	7.023
2004	12,5	950	108,6	1,8	182,3	11.453	6.735	287.500	6.780
2003	10,1	410	105,7	1,9	184,9	10.264	8.079	311.000	6.667
2002	14,6	1150	120,4	2,1	179,5	9.810	7.835	318.500	6.443
2001	23,6	2130	104,0	2,1	170,0	9.452	6.462	302.500	6.884

Bron: HPA

* Dit aantal is inclusief de restitutiecertificaten voor uitvoer van industriële landbouwproducten

Financiën

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de financiën van het HPA. Er wordt aandacht besteed aan de balans per 31 december 2009 en de financiële resultaten over 2009.

Balans per 31 december 2009

Activa		Passiva	
Materiële vaste activa	25.700	Eigen vermogen	
Financiële vaste activa	4.866.000	* Algemene reserve	848.000
Vlottende activa	3.780.700	* Bestemmingsreserves	0
Liquide middelen	15.295.300		848.000
		Voorzieningen	3.932.100
		Vlottende passiva	19.187.600
Totaal activa	23.967.700	Totaal passiva	23.967.700

De meest belangrijke materiële vaste activa betreffen het kantoorgebouw, de grond, evenals de inventaris. Deze activa zijn volledig afgeschreven; de genoemde activa, die begin 2008 zijn getaxeerd (één keer in de drie jaar), vertegenwoordigen een waarde van € 16.000.000,- (verzekerde waarde gebouw) en € 1.200.000,- (vervangingswaarde inventaris).

De financiële vaste activa zijn belegd conform de richtlijnen die zijn opgenomen in de Verordening HPA beleggingsbeleid akkerbouwproductschappen 2004. De belegde gelden zijn ingelegd in het FIDO-fonds (Financiering Decentrale Overheden) van Robeco. De waardeontwikkeling van de rechten van deelneming in het fonds is afhankelijk van ontwikkelingen op de kapitaal-, effecten-, valuta- en goederenmarkten. Het fonds is thans volledig belegd in staatsobligaties, die luiden in euro's, er is geen valutarisico. De staatsobligaties zijn uitgegeven door Nederland, Frankrijk, Duitsland, Spanje en Oostenrijk (stand per 31-12-2009) en de hele positie bestaat uit triple-A ratings.

De vlottende activa hebben in hoofdzaak betrekking op vorderingen op het Ministerie van LNV in het kader van de uitvoering van de medebewindstaak, de rekening-courantverhouding met het Productschap Wijn, de debiteuren en nog te factureren bedragen. Waardering vindt plaats tegen nominale waarde onder aftrek van een, op basis van risicoanalyse, vastgestelde voorziening voor oninbaarheid van openstaande vorderingen.

De liquide middelen betreffen voor een bedrag van circa € 9,6 miljoen aan vrij opeisbare banktegoeden en een bankrekening met een saldo van circa € 5,7 miljoen, ten gunste van de cacaobranche die niet vrij opeisbaar is.

Het eigen vermogen bestaat overeenkomstig artikel 31 van de Verordening Financiën Bedrijfslichamen 1999 (VFB 1999) van de SER uit de som van de algemene reserve, de bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen. Op grond van artikel 34 van de VFB 1999 hanteert de SER als norm dat de som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves niet meer mag zijn dan het totaal van de lasten over het verslagjaar. Op 31 december 2009 bedroeg de som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves 7 % van het totaal van de lasten over 2009.

De voorzieningen hebben betrekking op de voorziening Regeling individuele vervroegde uittrekking 2005, de voorziening Wachtgeld/herstructureringsprogramma en de voorziening Meerjarig groot onderhoud gebouw.

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen de rekening-courantverhoudingen met de productschappen Akkerbouw en Diervoeder, de rekening-courant met LNV, de nog te betalen en de nog te betalen bedragen, evenals de crediteuren.

De niet uit de balans blijvende verplichtingen en financiële risico's betreffen:

- Bij eventuele verkoop van het kantoorgebouw heeft het HPA tot en met 31 december 2010 een terugbetalingsverplichting aan het Ministerie van LNV. Deze jaarlijks dalende terugbetalingsverplichting zou bij verkoop op 31 december 2009 circa € 139.000,- hebben bedragen.
- Er zijn langlopende huurovereenkomsten aangegaan inzake kopieermachines. De duur van de overeenkomsten varieert van 10 tot 50 maanden. De laatste overeenkomst vervalt in december 2014. Van 2010 t/m 2014 bedraagt de jaarlijkse verplichting gemiddeld € 50.000,-.

Financiële resultaten over 2009

De rekening van baten en lasten van het HPA voor het jaar 2009 is als volgt:

	Totaal generaal	Bestuur en algemeen	Arbeid	Medebewind
Baten				
Heffingen	-	-	-	-
Retributies	-	-	-	-
Diensten aan derden -direct	617.700	430.500	187.200	-
Diensten aan derden - doorbelast	3.806.800	3.327.700	479.100	-
Rente	-	-	-	-
Vergoeding opgedragen taken	8.279.400	-	-	8.279.400
Niet bestede subsidies / diensten door derden	-	-	-	-
Overige baten	170.900	161.900	9.000	-
<i>subtotaal baten</i>	<i>12.874.800</i>	<i>3.920.100</i>	<i>675.300</i>	<i>8.279.400</i>
Interne overboekingen	6.872.900	6.872.900	-	-
totaal baten	19.747.700	10.793.000	675.300	8.279.400
Lasten				
Personeelskosten	9.449.900	9.009.400	440.500	-
Reis-, verblijf- en representatiekosten	120.200	109.800	10.400	-
Huisvestingskosten	354.500	320.900	28.300	5.300
Bureaunkosten	1.048.000	873.000	53.400	121.600
Vergaderkosten	13.200	12.200	1.000	-
Financiële relaties	195.500	108.700	86.800	-
Diensten door derden - direct	372.000	181.600	-	190.400
Diensten door derden - doorbelast	279.500	16.100	-	263.400
Overige lasten	770.700	12.400	56.100	702.200
<i>subtotaal lasten</i>	<i>12.603.500</i>	<i>10.644.100</i>	<i>676.500</i>	<i>1.282.900</i>
Interne overboekingen	6.872.900	(123.600)	-	6.996.500
totaal lasten	19.476.400	10.520.500	676.500	8.279.400
Resultaat	271.300	272.500	(1.200)	-
Stand van de reserves				
Reserve 01/01	576.700	445.900	130.800	-
Reserve 31/12	848.000	718.400	129.600	-

De baten van het HPA zijn voor ongeveer 64% afkomstig uit de vergoeding die het HPA ontvangt van het Ministerie van LNV voor de uitvoering van de Brusselse regelingen. De andere baten betreffen de doorbelasting van activiteiten aan de Productschappen Akkerbouw, Diervoeder en Wijn. Daarnaast zijn er nog baten gerealiseerd via de vijfde geldstroom, waarbij dienstverlening is verricht aan derden.

In de personeelskosten zijn tevens de pensioenpremies opgenomen. Pensioenfondsen zijn in 2008 hard geraakt door de kredietcrisis. In het licht van het vorenstaande heeft het bestuur van PFP het besluit moeten nemen om de premiekorting verder af te bouwen in de richting van de (wettelijk te berekenen) kostendekkende premie. De totale premie voor 2009 is verhoogd van 6% van de pensioengrondslag naar 12%. Als gevolg van de vaste verdeling van 2/3e deel ten laste van de werkgever en 1/3e deel ten laste van de werknemer betekende dit dat de premie voor de werkgever in 2009 uitkwam op 8% en voor de werknemer op 4%. In 2009 draagt het betaalde werkgeversdeel € 513.700.

Financiële relaties

Bij het aangaan van financiële relaties door het HPA wordt vastgesteld of deze relatie voldoet aan de PBO-toets:

1. Het doel van de financiële relatie is herleidbaar tot de taken en bevoegdheden van het HPA, bedoeld in artikel 71 van de Wet op de bedrijfsorganisatie en in zijn Instellingsbesluit;
2. Het doel van de financiële relatie is niet of niet goed te bereiken via financiering door privaatrechtelijke organisaties;
3. Het HPA kan de desbetreffende activiteiten niet of niet goed zelf uitvoeren;
4. De activiteiten komen in beginsel ten goede aan alle ondernemingen waarvoor het HPA is ingesteld, of die behoren tot een bepaalde branche of sector binnen zijn werkingssfeer, en de daarbij betrokken personen;
5. Er is voorzien in een tijdige evaluatie van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële relatie.

Ad 1: Het HPA heeft tot taak het algemeen belang te dienen en de bedrijfsuitoefening te bevorderen van de ondernemingen waarvoor zij is ingesteld. Verder dient het HPA het gemeenschappelijk belang van die ondernemingen en de daarbij betrokken personen te behartigen. Het HPA geeft hier invulling aan door het zelf uitvoeren, dan wel het begeleiden van activiteiten door inzet van menskracht en expertise.

Ad 2: Het HPA financiert alleen activiteiten die herleidbaar zijn tot de taken van het HPA en die ten goede komen aan alle ondernemingen waarvoor het HPA is ingesteld. Indien het doel ook te bereiken is via financiering door private organisaties, is financiering door het HPA niet aan de orde.

Ad 3: In het geval dat het HPA een activiteit niet zelf kan uitvoeren is de vraag aan de orde of (mede) financiering door het HPA wenselijk is. Het HPA richt zich in dat geval vooral op het beoordelen van projectaanvragen en het toezicht houden op de uitvoering (mede op basis van inhoudelijke en financiële ((voortgang)rapportages).

Ad 4: De activiteiten van het HPA komen ten goede aan alle ondernemingen waarvoor het HPA is ingesteld. Alle onderzoeksresultaten zijn openbaar en toegankelijk voor alle bedrijfsgenoten.

Ad 5: Na beëindiging van een financiële relatie dient te worden getoetst op doelmatigheid en doeltreffendheid van de financiële relatie.

In jaarrekening 2009 zijn geen financiële relaties (groter dan € 50.000) die in tabel I (financiële relaties met dragende organisaties)

of tabel II (financiële relaties met niet-dragende organisaties) opgenomen moeten worden.

Bezoldiging voorzitter

De voorzitter van het HPA is tevens voorzitter van alle Akkerbouwproductieschappen en daaronder ressorterende (artikel 88a) commissies. De totale kosten van de voorzitter worden verantwoord in de jaarrekening HPA en zijn als volgt opgebouwd:

	Rekening 2009	Herziene begroting 2009	Begroting 2009	Rekening 2008
Salariskosten	152.200	155.500	157.500	144.800
Sociale lasten	18.300	19.300	13.000	10.000
Overige personeelskosten	1.100	1.700	5.900	6.000
totaal personeelskosten	171.600	176.500	176.400	160.800

De kosten worden doorberekend op basis van de Verordening HPA Bezoldiging Voorzitter 2009 aan:

HPA Bestuur algemeen	25%
Productschap Akkerbouw (Granen/LZZ)	25%
Productschap Akkerbouw (Aardappelen algemeen)	5%
Productschap Diervoeder	25%
Productschap Wijn	20%
totaal verdeling Voorzitter	100%

Vergoedingen bestuursleden

Het bestuur van het HPA heeft een verordening vastgesteld waarin vacatiegelden en overige vergoedingen zoals reis- en verblijfkosten zijn geregeld. De vergoeding aan bestuursleden voor het bijwonen van vergaderingen in 2009 bedraagt circa € 11.400, waarvan aan vacatiegelden € 10.400 en aan reis- en verblijfkosten € 1.000. Het dagelijks bestuur heeft 3 maal vergaderd, het bestuur 2 maal.

De reis- en verblijfkosten en de vacatiegelden aan bestuurs- en commissieleden worden betaald op basis van de Verordening HPA Vacatiegeld en reis- en verblijfkosten 2009. Basis voor deze verordening is het Besluit beleidsregels Bestuurskamer. Om de vaststelling van de maximale vergadervergoedingen voor bedrijfslichamen administratief te vereenvoudigen is besloten dat de Bestuurskamer van de SER de regels en richtlijnen, die de raad voorheen in zijn verordening had opgenomen, nu in zijn beleidsregels opneemt. De Bestuurskamer ziet toe op de naleving door de bedrijfslichamen van de beleidsregels middels de goedkeuring van de vergoedingenverordeningen die de bedrijfslichamen krachtens de Wet op de bedrijfsorganisaties dienen vast te stellen.

Bijlage 1 Bestuur

Bij Koninklijk Besluit van 16 januari 2008 werd de heer Th.A.M. Meijer voor de periode 1 januari 2008 tot en met 31 december 2009 benoemd als voorzitter van het HPA en de andere drie Productschappen in de akkerbouwsector. Plaatsvervangende voorzitters waren voor 2008/2009 de heren R.J. Gijsen en J. Haanstra. Secretarissen van het bestuur waren de heren ir P. Hijma (tot 1 augustus 2009) en drs M. Elema.

Samenstelling van het bestuur per 1 januari 2008 in de zevenentwintigste zittingsperiode (2008/2009).

Het bestuur bestaat uit zes leden, te weten drie namens de organisaties van ondernemers en drie namens de organisaties van werknemers.

Organisaties van ondernemers	Vanuit
J. Haanstra	Productschap Akkerbouw
ir H.W.C.M. Flipsen	Productschap Diervoeder
mr R.J.B. Wallast Groenewoud	Productschap Wijn

Organisaties van werknemers	
R.J. Gijsen	Productschap Akkerbouw
R.C. Roelofse	Productschap Diervoeder
A.A.M. Steijaert	Productschap Wijn

Bovengenoemde personen hebben ook zitting in het dagelijks bestuur HPA

Ministeriële vertegenwoordigers	
mevr. ir. P. Bonnier	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
mr F.A. Vreedenburgh	Ministerie van Economische Zaken
mevr. A. van der Velden-van Meerkerk	Sociaal –Economische Raad

In 2009 kwam het bestuur in openbare zitting bijeen op 26 maart en 12 november

In het verslagjaar zijn de volgende verordeningen en besluiten van het Hoofdproductschap Akkerbouw vastgesteld. De volledige tekst van de verordeningen is te vinden op www.hpa.nl.

Verordeningen

Verordening HPA vacatiegeld en reis- en verblijfkosten 2009

In deze verordening is een nieuw maximumbedrag voor de vacatievergoeding van (dagelijks) bestuursleden vastgesteld. Het HPA hanteert dit maximumbedrag van € 385,- per dagdeel. Voor de verblijfkosten blijft de vergoeding € 16,- en voor de reiskosten blijft de vergoeding van € 0,28 per kilometer uitbetaald.

Verordening HPA aardappelzetmeelcontingent, aardappelzetmeelpremie en steun voor zetmeelaardappelen 2009

De wettelijke grondslag voor de steun voor aardappelzetmeel is gewijzigd door vaststelling van een aantal nieuwe EG-verordeningen. Ook is de Regeling GLB-inkomenssteun gewijzigd. Om hierop aan te sluiten is ervoor gekozen een nieuwe verordening vast te stellen.

Verordening HPA bezoldiging voorzitter 2009

Met deze nieuwe verordening bezoldiging voorzitter wordt de verdeelsleutel voor het aandeel van de verschillende productschappen gewijzigd. Dit is o.a. het gevolg van de vorming van het Productschap Akkerbouw.

Tevens worden de van toepassing zijnde bepalingen, die ook voor werknemers gelden, geactualiseerd.

Verordening tot intrekking van de Kaderverordening Arbeidsvoorwaarden HPA 2003

Met de laatste wijziging van de Wet op de bedrijfsorganisatie (Wbo) is de verplichting om regelen omtrent indienstneming, ontslag, loon en andere arbeidsvoorwaarden van het personeel bij verordening vast te stellen vervallen. De kaderverordening, om hieraan te voldoen, kan daarom worden ingetrokken.

Wijziging I Verordening HPA bevoegdheden 2008

Met ingang van 1 juli 2009 is er binnen het Hoofdproductschap Akkerbouw een organisatiewijziging doorgevoerd en een adjunct-secretaris benoemd, die primair belast wordt met de interne organisatie en de dagelijkse leiding van het medebewind.

Daarnaast zijn de gedelegeerde taken van het Hoofdproductschap Akkerbouw op het gebied van de Douaneregeling gewijzigd en van de In- en uitvoerwet en de Invorderingswet 1990 vervallen. Tevens zijn de bepalingen omtrent autonome bezwaarschriften vervallen, omdat die niet meer voorkomen.

Deze wijzigingsverordening dient ter formalisering hiervan.

Wijziging I Verordening HPA wijn 2009

Na de vaststelling van de Verordening HPA wijn 2009 in juni 2009 zijn er nog enkele EG-verordeningen in werking getreden, die in de definities zijn opgenomen. Daarnaast is het artikel over cépagewijn uitgebreid en een artikel over de bevoegde laboratoria opgenomen.

Artikel 12, waarin de verplichting tot voorraadopgave was opgenomen, is vervallen. Nederland maakt gebruik van de in artikel 11 van Verordening (EG) nr. 436/2009 geboden mogelijkheid tot vrijstelling bij beperkte jaarlijkse productie.

De bijlage met in Nederland toegestane druivenrassen is geactualiseerd.

Wijziging I Verordening vezelvlas en vezelhennep 2009

Aanpassing van de verordening aan het besluit van de Raad de regeling te verlengen tot en met het verkoopseizoen 2011/2012 en de aanvullende steun voor de verwerkers van vlas vanaf 2009/2010 af te schaffen

Verordening HPA herziene begroting 2009

Verordening HPA begroting 2010

Besluiten

Besluit rekening van baten en lasten 2008

Besluit HPA verdeling vlasvezels en hennepvezels seizoen 2009/2010

Voor Nederland is in Verordening (EG) nr. 1673/2000 een zgn. Gegarandeerde Nationale Hoeveelheid (GNH) vastgesteld van 5.550 ton korte vlasvezels en hennepvezels en 4.800 lange vlasvezels. Deze hoeveelheden worden door het hoofdproductschap jaarlijks toegewezen aan de verwerkers onderscheidenlijk gelijkgestelde telers op basis van de eerder door hen verstrekte gegevens inzake de oppervlakten, waarop vlas en hennep werden geteeld.

Met het onderhavige besluit wordt in deze verdeling voorzien voor het verkoopseizoen 2009/2010.

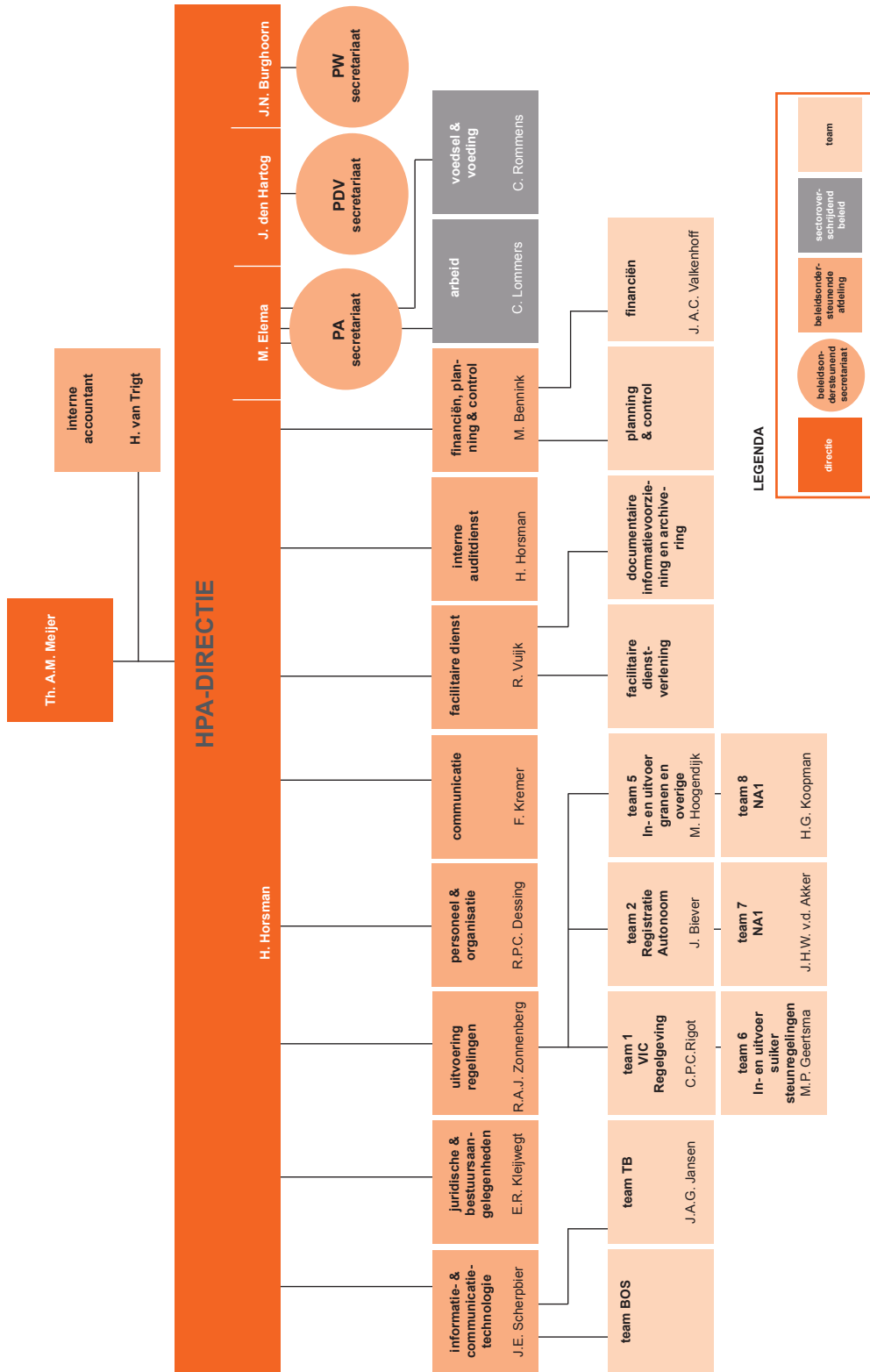
Bijlage 3 Externe vertegen- woordiging

Onderstaande lijst geeft een overzicht van organisaties en overlegvormen waarin het HPA in het verslagjaar is vertegenwoordigd.

- College van Voorzitters Productschappen
- Stichting Beheer Overrente (indexering van pensioenen medewerkers voormalig Landbouwschap)
- Stichting Pensioenfonds Productschappen
- Werkgeversvereniging PBO

Bijlage 4 Organisatie- schema

Per 1 augustus 2009

Bijlage 5 Namen en nummers

Onderstaande lijst geeft een overzicht van de telefoonnummers en e-mailadressen van directie en afdelingshoofden van het HPA, aangepast aan de situatie per 1 augustus 2009.

Naam functie	Telefoon email
Th.A.M. (Theo) Meijer Voorzitter	070 - 370 83 00 th.a.m.meijer@hpa.agro.nl
drs. M. (Matthé) Elema Secretaris	070 - 370 83 06 m.elema@hpa.agro.nl
drs H. (Henk) Horsman adjunct-secretaris Afdelingshoofd IAD Afdelingshoofd Finance, Planning en Control	070 - 370 83 63 h.horsman@hpa.agro.nl
R.A.J. (René) Zonnenberg Afdelingshoofd Uitvoering Regelingen	070 - 370 84 43 r.a.j.zonnenberg@hpa.agro.nl
J.E. (Jan) Scherpbier Afdelingshoofd Informatie- en Communicatietechnologie	070 - 370 84 68 j.e.scherpbier@hpa.agro.nl
mr E.R. (Ewoud) Kleijwegt Afdelingshoofd Juridische en Bestuursaangelegenheden	070 - 370 83 46 e.r.kleijwegt@hpa.agro.nl
ir C. (Christine) Rommens Afdelingshoofd Voedsel en Voeding	070 - 370 85 02 c.rommens@hpa.agro.nl
ir C. (Kees) Lommers Afdelingshoofd Arbeid	070 - 370 84 54 c.lommers@hpa.agro.nl
drs F. (Frits) Kremer Afdelingshoofd Communicatie	070 - 370 85 12 f.kremer@hpa.agro.nl
R. (Bob) Vuyk Afdelingshoofd Facilitaire Dienst	070 - 370 82 12 r.vuyk@hpa.agro.nl
R.P.C (René) Dessing Afdelingshoofd Personeel en Organisatie	070 - 370 82 93 r.p.c.dessing@hpa.agro.nl

Colofon

HPA
Stadhoudersplantsoen 12
2517 JL Den Haag
Postbus 29739
2502 LS Den Haag
T 070 - 370 87 08
F 070 - 370 84 44
E hpa@hpa.agro.nl
I www.hpa.nl

